

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V, LIPÓT-KÖRUT 26. SZÁM
(FÉLÉMELET) ** TELEFONSZÁMOK:
SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS KÖNYV-
KIADÓVÁLLALAT 144-30, NYOMDA 92-70

SZERKESZTETTE 1886-1915
SZABOLCSI MIKSA
SZERKESZTI
DR. SZABOLCSI LAJOS

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: EGÉSZ ÉVRE
1200 KORONA, FÉL ÉVRE 600 KORONA
EGÉSZ ÉVRE: JUGOSZLÁVIA RÉSZÉRE 150 DINÁR
ROMÁNIA RÉSZÉRE 800 LEI, AMERIKA RÉSZÉRE
8 DOLLÁR * HIRDETÉSEK FELVÉTELÉNEK
A KIADÓHIVATALBAN: V, LIPÓT-KÖRUT 26. 2

Tizezer zsidó sir...

Példátlan elégtételt kapott a magyar zsidóság csütörtökön a budapesti büntetőtörvényszék főtárgyalási termében. Az Avarffy-Szabolcsi per főtárgyalásán felolvasták a központi statisztikai hivatal hivatalos véleményét a zsidó hősi halottak számáról és ebből a perbeli aktából kitűnik, hogy

a statisztikai hivatal tizezerben jelölte meg azoknak a zsidó katonáknak a számát, akik a világháboruban életükkel áldoztak a magyarságnak.

Lehetne szavunk ehhez a véleményhez, bírálhatnók statisztikai megállapításainak módszerét, pontosságát, számbeli tévedéseket is kimutathatnánk benne, következtetési eihamarkodottságokat, az indokolás néhány pontjának gyengeségét. Vitatkozhatnánk az előttünk ismeretlen statisztikussal, aki a maga tudományos elvontságában is csak ember és benne él a mai hangulatokban, a ma levegőjében, amely — hiába! — még a statisztikai hivatal komoly épületébe is beáramlik. Mondhatnók, hogy *talán ez a vélemény is esetleg másként hangzott volna, ha nem 1922-ben készült volna*, amint a történelem is másként vetíti elénk korok és mozgalmak képét, más-más időkben. Mondhatnánk sok mindent, mert hiszen a számok is más értékűek aszerint: hogyan helyezzük el őket. Mi azonban nem számolunk és nem arányítunk, nem rubrikázunk, nem osztunk és nem szorzunk. Előttünk most csak egyetlen szám áll: *a tizezeres szám*, a maga megdöbbentő nagyságával, gyászos és glóriás csengésével.

Tizezer zsidó halott! Egész várost lehetne velük benépesíteni, végtelen temetőt, döbbenetes, katonás glédában sorakozó fejfákkal, apró halmokkal és tizezer kis olajméccsel, mely kísértetiesen világítana be a gyűlölség éjszakájába, hirdelve, hogy a halottak nem haltak meg és jogot tartanak arra, hogy előttük elhallgasson a gyűlölet, a rágalom, a rosszindulatu tagadás, a cinikus gyalázkodás és a léha izgatás.

A tizezer zsidó sir előtt kalaplevéve kell megállnia mindenkinek. A tizezer zsidó fejfa ezentul tilalomfa gyanánt fog kimagaslani a forrongó földből és a fejfák karjai ágaskodva fognak tiltakozni az antiszemitizmus jel-szavai és rágalmi ellen, melyek közül ime: valótlannak bizonyult a legerősebb és a legszivósabb, amely leghangosabb érve volt minden üldözésnek, az idegenség vádjának, a hazafiatlanság, az önzés rágalmának, annak a hazugságnak, hogy a magyar zsidók nem tették meg a kötelességüket a nemzettel szemben és nem áldoztak,

amikor áldozniok kellett, hogy elbujtak és kivonták magukat, hogy hasznot huztak a szenvedésből, hogy fel voltak mentve és irodákban ültek, hogy gyávák voltak és kivonták a bőrüket a háboru véres zivatarából.

Tizezer zsidó sir!... Meg kellett állapítania ezt a számot a statisztikai hivatalnak és meg kellett állapítania abból a kevés adatról is, melyet a mögöttes országrészekből sikerült beszerezni s amelyben nincsenek benne a *Piave sirjai, a görcei hegyoldal beomlásainak, a lavinák nyomtalan sirhelyeinek, Galicia végnélküli temetőinek, Albánia és Szerbia, Erdély és a Kárpátok bérceinek néma adatai.*

Nekünk nem új ez a hatalmas szám. Nekünk még megmondták ezt a rettenetes számot az *Egyenlőség* hadi-archivumának sok ezer levele, arcképe, a pesti izraelita hitközség hatalmas aktatömegei, melyeket dr. *Dombóváry Géza* gyűjtött, az igazság tudatának fáradhatatlan buzgalmával s a melyeket hiába akartunk megszólaltatni a főtárgyaláson és ezt megelőzően a vádtanács termében. Pedig ezek az iverk többet is tudtak volna mondani. Elmondták volna: melyek voltak azok a „természetes betegségek”, amelyek fiatal, életerős szervezeteket tettek tönkre és melyek voltak azok a halmok és szorosok, amelyekben ez a „természetes betegség” utólérte a zsidó katonákat. A rokkantak gyászos seregét is a bíróság elővezette volna ez a bizonyítás. A bénákat és amputáltakat, a vakokat és tüdővészeseket, az erejükben megrokkantakat és az idegeikben tönkresilányítottakat.

Megmondta helyettünk ezt a számot a statisztikai hivatal. Erre a tizezeres számra büszkén fogunk ezentul hivatkozni, mint annak idején arra a „tizezerre”, aki *Przemyslből* halálmegvetéssel, fegyvertelenül vonult szembe az ellenséggel. Ők a mi „tizezeink”. Fogadjuk el ezt a számot. Mondjuk, hogy tizezer. Mondjuk: *csak tizezer.*

Van-e ezentul joga valakinek, hogy léha rágalomra nyissa ki az ajkát?

Nem rettennek-e vissza azok, akik eddig könnyelműen dobálták reánk a gyűlölet sarát? Nem döbbsenti-e meg őket tizezer halott néma sirja, tizezer anya és feleség, a zsidó árvák hatalmas seregének csendes, kétségbeesett gyásza, hangtalan, keserű tiltakozása, meggyalázott szent fájdalma?

Tizezer zsidó halott! Ott álltak csütörtökön a büntetőbíróság előtt, mint a mi vádlottjaink, de mint a mi el nem hallgattatható tanúink, örök igazságunk néma szóvivői és a magyar zsidóság győzedelmes védőügyvédjei.

Székesfehérvár, Balassagyarmat

Nagy Béla táblabíró sajtótanácsa előtt csütörtök délelőtt kezdődtek meg Szabolcsi Lajos sajtópörrei. Előbb a Szabó Dezső által megindított pört tárgyalta a bíróság. Ebben Mezei Ernő, volt országgyűlési képviselő, az ősz publicista is vádlott. A tárgyalótermet színültig megtölti a közönség, amikor a bíróság Szabolcsit előszólítja. Abban a cikkben, amelyért a sajtópör megindult, Mezei Ernő szembeállította Baltazár Dezső debreceni püspök kereszténységét, Szabó Dezsőnek, az Elsodort falu szerzőjének snellziderségével.

— Mezei Ernő, álljon a bíróság elé, — szólal meg a tárgyalást megkezdődően az elnök.

Mezei Ernő odaáll. Szabolcsi jelenti, hogy Mezei nagyot hall. Kéri az elnököt, hogy a kérdéseket tolmácsolhassa.

Mezei a kérdésekre elmondja, apja Mezei Ignác, anyja Friedberger Ida, Sátoraljai helyen született. Vagyona nincs.

Személyi adataira nézve kihallgatják Szabolcsi Lajost is.

Elnök: Sajtó útján elkövetett rágalmozás vétsége miatt tárgyalunk. Mezei és Szabolcsi a vádlottak. Szabó Dezső a vádló.

A vád tárgyává tett cikk az Egyenlőség 1921 február 5-iki számában jelent meg. Baltazár Dezső felirata című cikket Mezei Ernő írta. A bíróság a cikket fölolvastatja.

Elnök (Mezei felé): Megértette a vádat? Bűnösnek érzi-e magát?

— Megértettem. Bűnösnek nem érzem magam.

— Miért írta a cikket?

Mezei: Abban az időben Szabó Dezső élesen támadta a püspököt. Láttam az igazi kereszténységét és láttam Szabó Dezsőt, akil a saját egyháza, azóta már a katolikus egyház is elítélt viselkedése miatt. A két férfi magatartását kívántam összehasonlítani és megbírálni.

— Kívánja-e a bizonyítást?

— Azt hiszem, hogy mindaz, amit megírtam, a közvélemény előtt már be van bizonyítva.

A másik cikket, amiért Szabó Dezső pört indított, Szabolcsi Lajos írta, aki élesen megtámadta az antiszemita író, amiért a vidéken pogromra uszított.

Elnök: Előszólítja Szabolcsit és megkérdi, miért írta a cikket?

Szabolcsi: Amikor 1919 augusztus havában megszerveztem a pésti izraelita hitközség jogvédő irodáját, a következő feljelentést adták be hozzám:

„Kötelességemnek tartom tudomására hozni, hogy a propaganda-miniszter megbízásából egy Szabó Dezső nevű író járja be az országot és a zsidók ellen előadásokat tart. Legutóbbára Székesfehérváron tartott olyan izgatón beszédet, amely csak úgy hemzsegett a következő kifejezésektől: „Szeretettel le kell gyilkolnunk a zsidókat.“ „A falut meg kell tisztítani a zsidóktól.“ A pogromra egyenesen felhívta a hallgatóságot. Emiatt az előadás miatt Krausz Zsigmond dr. tb. főszolgabíró vezetésével küldöttség jelent meg Prohászka püspöknél, kéri a küldöttség és a püspök ur kihallgatását.

Balassagyarmaton az ügyészséghez intézték a följelentést Szabó előadása miatt. Ez az előadás olyan recenzust kéltett, hogy keresztény emberek tiltakoztak ellene. Utána Szabó Dezső a Virradatban írt cikksorozatot, amelyben a zsidókat emberevőknek, gyilkosoknak, barbároknak nevezte, nem lehetett szó nélkül hagyni. Ennek az embernek, aki ilyen hangon írt, aki 1919 januárjában a katolikus papságot bitangoknak nevezte, aki azt írta, hogy a zsidók kereszténypogromot csinálnak és Kun Béla Vázsonyival összeölelkezett, aki tagadásba vette, hogy a magyarországi zsidóknak lettek volna mártírjai, akik a bolsevizmus ellen való harcban elesettek volna, — ennek az embernek nincs erkölcsi jogosultsága, hogy vádat emeljen.

Elnök a bizonyítás elrendelésére indítványt kér.

Fábián Béla dr. vád: Tekintetes királyi Törvényszék! Nagyságos elnök ur! Ami védencem, Mezei Ernő személyét illeti, ő a magyar publicisztika egyik legkiválóbb és legjelentősebb munkása. Mezei Ernőről talán nem is kellene beszélni, csak felolvasni Kossuth Lajosnak, Rákosi Jenőnek vagy Erdélyi Sándornak a leveleit. Mezei Ernőnek az volt a célja cikke megírásakor, hogy párhuzamot vonjon a Baltazár Dezső-féle igazi, erkölcsi tartalommal telt kereszténység és a Szabó Dezső-féle újgötetű, schnellzider-

kurzuskereszténység között. Tudjuk, hogy milyen vád egy íróval szemben, aki politikai szerepet is játszik. Szabó Dezső éveken keresztül volt a hazafiatlan és destruktív irányzat vezére, ő tőle származik az a mondás, hogy korgó gyomorral nem lehet Himnuszt énekelni. Talán nem lesz ismeretlen név a tekintetes királyi Törvényszék előtt Kassák Lajos neve. Kassák Lajos, a magyar fekete éjszakának megőrült agyu egyik vezetője volt, aki a Ma című lapjában zengett dicséretet Szabó Dezsőről, mint forradalmi lélekről. Itt van, bemutatnom Szabó Dezső egyik cikkét, amely a Nyugatban jelent meg. Ez a cikk olyan kommunista, hogy kommunistábbat keveset olvashattunk. Ha e cikk felolvasását meg méltóztatnak engedni, azt hiszem, hogy Szabó Dezső is a vádlottak padján ülne nemzetellenes deliktumért. Ezt a cikket, amely 1919 március 28-án jelent meg, kérem felolvasatni. Mezei Ernő plutarchosi összehasonlítást tett Szabó Dezső és Baltazár Dezső között. Méltóztatnék megengedni, hogy én is ilyen párhuzamot vonhassak Szabó Dezső és Mezei Ernő között. Utóbbinak birtokában elismerő levelek vannak Kossuthtól, Rákositól, Erdélyi Sándortól. Szabó Dezső, aki egyik kurzustól a másikhoz szegődött el, megérett arra, hogy eltűnjék a magyar közéletből. Meg kell szabadulnunk a magyar élet eme rágalmozójától. Kérem Pekár Gyula volt miniszter kihallgatását arra nézve, hogy Szabó Dezső a kommunizmus alatt pénzt vett fel a kommunistáktól „Elsodort falu“ című könyvéért és ezt a pénzt máig sem fizette vissza.

A főmagánvádló jogi képviselője, dr. Baránszky Gyula kijelenti, hogy maga is kívánja a legszélesebb bizonyítást, de csak azoknak a bizonyítékoknak fölolvadásához járul hozzá, amely szigorúan bizonyítéknak szolgálhat. Mezei Ernő cikke nem az összehasonlítás céljából készült, hanem inkább folytatása a sajtó régi machinációinak: éket verni a kereszténység soraiban, hogy azután odavezethessék az országot a bolsevizmushoz. Mezei cikkében konkrét tényállítás nincs, ellenben van gyalázkodás. Igaz, hogy a védelem most azt állítja, hogy Szabó Dezső konjunktura-keresztény, aki a Virradatban is csak azért írt, hogy pénzt és népszerűséget keressen. Hát Mezei miből él, ha nem az írói tevékenységéből? A Székesfehérvárról érkezett följelentés nem mondja és a védelem sem állapítja meg, hogy Szabó Dezső beszédei után pogromok lettek volna. Főlölegesen tartja a székesfehérvári följelentők kihallgatását, itt csak arról lehet szó, hogy bebizonyítsák, mondta-e Szabó: Óld a zsidót, ahol tudod. Itt nem két személy, hanem két világnézet áll szemben, ezért kéri, hogy előterjeszthesse a maga igazának kérelmére is a bizonyítékokat.

Fábián Béla viszonzásában elmondja, hogy Szabó Dezső konjunktura-kereszténységére nézve nem állott elő bizonyítékokkal, mert nem hitte volna, hogy ezt tagadásba veszi. Véletlenül nála vannak a Virradatnak azok a számai, melyek erről szólnak. A székesfehérvári esettel kapcsolatban azt kívánja bizonyítani, hogy Szabó Dezső előadásai olyan uszítók voltak, hogy azon még Prohászka is fölháborodott. Kéri a küldöttség és Prohászka püspök kihallgatását. Ami az írói munkából való élestréteget illeti, abban sok mindenféle különbség van. Nem állhat erkölcsi piédesztálon az, aki a kommunistáktól pénzt vett föl, Szabó Dezsőnek erről a szerepléséről Pekár Gyula nyilatkozhatna, akinek a kihallgatását kéri.

Baránszky Gyula magánvádló újabb előterjesztést kíván tenni, a bíróság azonban nem engedi meg, hanem visszavonul tanácskozássra.

A bíróság újra bevonul a terembe és Nagy Béla elnök kihirdeti, hogy a törvényszék a valódság bizonyításának helyét ad, a tanakat bédézi és a bemutatott cikkeket fölolvastatja. A bíróság erre nézve a bizonyítást közérdekből rendeli el és a tárgyalást berekeszti. Új határnapot hivatalból tűz ki.

— FELHÍVÁS. Kérjük olvasóinkat, hogy az „Egyenlőség“-ben címzett pénzküldemények postautómatkárjával helyettesítve és postautómatkárjával minden esetben jelezzék, hogy milyen címre szánják küldeményüket.

Tizezer halott!

A Szabó Dezsővel folyt per után az Avarffy Elek-féle sajtópört veszi elő a bíróság. Elnök jelenti, a vádtanács „Avarffy hazudik” című cikkéért Szabolcsi Lajost becsület-sértés miatt vád alá helyezte. A bíróság az inkriminált cikket fölolvastatja. A cikkben azt írja, hogy Avarffy hazudik, amikor azt állítja, hogy nem kell statisztika, mert mindenki tudja, hogy a zsidók közül alig ötszázan estek el. Avarffy hazudik, írja a cikk, amikor azt mondja, hogy a zsidóságnak csak 0.05 százaléka esett el.

Elnök a cikkek fölolvastatása után Szabolcsi Lajost szólítja elő és nyilatkozattételre hívja föl:

— Az „Avarffy hazudik” cikket én tettem közzé és ezért a sajtójogi felelősséget vállalom. Közérdekből irtam ezen cikkeket, mert 1919 őszétől kezdve a zsidó vallású polgárok állandó gyalázásoknak voltak kitéve, hogy hazafias kötelességüknek nem tettek eleget és nem vették ki részüket a házáért hozott véráldozatból. Célom az volt a cikkek írásakor, hogy a magyar zsidó katonák szerepe a háboruban tisztázódjék.

Elnök jelenti, hogy Avarffy tanadásával szemben Szabolcsi Lajos védője az előző tárgyalásokon bemutatta „Az Újság”-ban megjelent statisztikát, amely szerint nem ötszáz, hanem négyezerháromszáznegyvennégy zsidó esett el.

Ballagi Ernő dr.: Avarffy vádat emelt azért is, mert kétségbevonjuk azt az állítását, hogy a pécsi zsidók közül csak ketten estek volna el. Kéri a pécsi zsidó hitközség megkeresését arra nézve, hány zsidó halottjuk van a háború következtében és hány zsidó nevét vették be a templomban elhelyezett hősök emléktáblájába.

Tasnádi Nagy András, Avarffy Elek jogi képviselője, ellenzi a pécsi hitközség meghallgatását, mert a bíróság előtt lekszik a Statisztikai Hivatal kimutatása.

A bíróság határozathozatalra visszavonul.

Nagy Béla elnök a tanácskozás után bejelenti, hogy a bíróság a bizonyítási eljárásnak részben helyt ad és ezért a Központi Statisztikai Hivatal által beküldött kimutatást fölolvastatja. A pécsi izraelita hitközség megkeresésére vonatkozó indítványt nem teljesíti. A bizonyítást arra való tekintettel rendeli el, mert a zsidó vallású állampolgárok nagy száma és különösen az általános közállapotok mellett minden zsidó vallású polgárnak jogos magánérdeke és közérdek is, a statisztika fölolvastatása.

A bíróság fölolvastatja Avarffy Eleknek a Nemzeti Újságban megjelent cikkét, amelyre feleletképp íródott a most inkriminált cikk. Azután fölolvassa az elnök a Központi Statisztikai Hivatal kimutatását a hősi halottokról. A kimutatás így szól:

„A Központi Statisztikai Hivatal 1054. elnöki számú 1922. április 25-én kelt jelentése.

Hősi halottak száma:	% szerint	Népességi arány szerint kellene legyen:
Római katolikus	86.827	81.027
Görög katolikus	16.108	17.612
Református	24.686	24.966
Ágostai evangélikus	11.743	11.992
Görög keleti	22.178	22.688
Unitárius	625	709
Izraelita	4.344	8.856
Egyéb	176	236
Összesen:	168.686	168.686

„Ezekből az adatokból az tűnik ki, hogy míg a keresztény felekezetek viszonylag igen csekély eltéréssel népességi arányuknak megfelelő mértékben vették ki részüket a véráldozatból, addig a zsidó vallásúak csak félszázalékos véráldozatot hoztak, mint amennyi őket népességi arányuk szerint kötelezte volna. Meg kell az adatokhoz jegyeztem, hogy a Központi Statisztikai Hivatalnak a körülbelül 500.000-re tehető hősi halottak 40%-áról vannak pozitív adatai, ezeknek a halála van ugyanis a hazai anyakönyvekbe bejegyezve. A rendelkezésre álló anyagból csak 168.686 hősi halált halt katona felekezeti adatait ismerjük. Teljesen elegendő azonban az anyag is a szóbanforgó kérdés megvilágítására, tudnillik az összes hősi halottak felekezeti megoszlásának megközelítő megismerésére, mert az adatok az ország minden részéből nagy-

jából egyforma mértékben érkeztek be. Nem valószínű lehet, hogy a be nem érkezett anyag más képet mutatna, mint az itt közölt adatok, sőt ami a zsidók arányát illeti, mivel a halál-oki statisztika szerint az elhalt zsidó katonák nagyobb része nem a harctéren, hanem az ország belsejében természetes halállal halt ki, s így a legtöbb esetben nem volt akadály a statisztika alapját képező anyakönyvezésnek, szinte bizonyos, hogy az elhalt zsidó katonáknak jóval nagyobb részük anyakönyvelve, tehát foglal helyet a már ismert adatok között, mint a keresztény katonáknak, akik inkább a harctéren és a hadifogságban haltak meg. A hősi halottaknak ötszázezerre becsült számából tehát a legmagasabb becslés szerint is 10.000 zsidó vallású, ami azt jelenti, hogy a keresztény lakosságnak 2,8%-a pusztult el a háborúban, addig a zsidó lakosságnak legfeljebb 1,1%-a s ezeknek is több mint a fele nem a harctéren, hanem természetes betegségek folytán.”

Ballagi Ernő dr.: Ha ebben az ügyben csak arról volna szó, hogy Szabolcsi igazat irt-e, akkor nem kellene újabb bizonyítékokat előterjesztem. A cikk azonban azért íródott, hogy elfogulatlan helyen behozzunk, vajjon a zsidóság kellő számarányban áldozott-e a háborúban. A Statisztikai Hivatal kimutatását általában elfogadom, bár a Hivatal többre válaszol, mint amennyit a bíróság kért.

Ez a statisztika tulajdonképpen nem is új, hiszen ezt leközlötték már annak idején, 1920 decemberében a napilapok, kivéve a 10.000-es számot. Ezt a számot a kurzsajtó gondosan elhallgatták. Ez a statisztika politikai célzatu és míg a bevezetést és számokat elfogadom, addig az indokolásokat publicisztikusnak kell minősítenem, amelyek nem mentesek a politikától. Indítatva érzem magam, hogy ezzel szemben ellenbizonyítást ajánljak fel. Ellenbizonyítást arra nézve, hogy a zsidók igenis olyan arányban tettek eleget hazafias kötelességüknek, mint amely arány megillette volna őket. A zsidó katonák tulnyomórésze, minthogy középiskolai képzettséggel bírt, tiszt volt. Tisztelettel indítványozom és kérem, méltóztassék a statisztikai hivatali megkeresni, hány százalék volt a zsidó katonákból tartalékos tiszt, és hogyan viszonylik a legénységi és tiszti veszteség egymáshoz? A halál-oki statisztika tekintetében ellenbizonyítási indítványt terjeszték elő, minthogy a statisztikai hivatal megállapítást tesz minden konkrét adat nélkül, hogy az elhunyt zsidó katonáknak a fele nem harctéren esett el, hanem természetes betegségekben halt el. Erre nézve kérem a pesti izraelita hitközség összeírásai izeinek beszerzését, amelyekben fel van tüntetve a halál neme és helye. Kérem a megidézését a háborúban résztvevő katonák hozzátartozóinak, hogy igazolják okmányokkal: milyen okból és hányan maradtak fiaik közül ott a harctéren. Ha a bíróság ilyen tömeges tanúhallgatást nem rendelne el, kérem, tegyen stichpróbákat arra nézve, miként vett részt a zsidóság a háborúban.

A bíróság azt kérdezte, hogy hány zsidó esett el, a statisztikai hivatal pedig e számokon kívül publicisztikai fölőtlést, újságvezércikket mellékel kimutatásához.

Tasnádi Nagy András ellenzi a bizonyítást, mert csak azt kell elbírálni, hogy bűnös-e Szabolcsi vagy sem.

Elnök kihirdeti, hogy a bíróság elutasítja a bizonyítási indítványt.

Ballagi Ernő dr. védő: Tisztelettel semmisségi okot jelentek be.

Nagy Béla elnök az eljárást befejezettnek nyilvánítja ki és felszólítja főmagánvádlót a vádbeszéd elmondására.

Tasnádi Nagy András: Vádlott az „Egyenlőség” 1921. január 15-iki számában így ír Avarffy Elekről: Kérjük róla, hogy hazudik. Kérem, a becsületvédelmi törvény harmadik szakasza első pontjának alapján emelek vádat. Szabolcsi Lajos egy nemzetgyűlési képviselőről azt írta, hogy hazudik, tehát közmegevelésnek akarta kiténni. Hazudni annyit jelent, hogy valaki tudva valótlanul állít. Sikerül-e ezt a vádlottnak bebizonyítani? Az összes keresztény felekezetek arányszámának megfelelően adtak véráldozatokat, a zsidó lakosság pedig csak 50 százalékban. Avarffy valóban kétségtelenül téves számokat hozott fel, de ezeket a számokat kalkulatív alapon

hozta össze. Azért, mert számítása téves volt, vajjon rá lehet-e mondani, hogy hazudott?

Ballagi Ernő dr. védő: Hálás vagyok a főmagánvádló képviselőjének, hogy ezt a kérdést objektív jogász kérdésként illeszti be. A vádlott maga elmondja majd lelki diszpozícióját, amely a cikk megírására kényszerítette. Én objektív és ügyvédi szempontból fogom tárgyalni az ügyet. A főmagánvádló jogi képviselőjének védekezése az, hogy egy komoly, objektív, tudományos cikkről volt szó, amely tudományos kutatások és adatok alapján íródott és amelyre szintén komoly, tudományos alapon kellett volna válaszolni. Vádló nőorvos és képviselő volt: nem statisztikus. Cikkét adatok birtoka nélkül írta. Az általa felállított adatokról éppen most kiderült, hogy sem ő, sem Molnár Béla, akitől az adatokat vette, nem tudta helyesen az adatokat. A Nemzeti Ujság c. politikai napilap nem egy statisztikai, hivatalos, tudományos lap, amelyben a cikk tudományos, objektív hangon íródott, hanem kiélezett antiszemita tendenciával, olyan időben, amikor a legélesebb szenvedély dult a közéletben és amikor ez a túlfűtött, ellenséges hangulat a zsidóság ellen irányult. Felekezeti statisztikának — meggyőződésem szerint — semmi helye, katonai statisztikák nem is voltak soha felekezeti szempontok alapján, csak magánstatisztikák készültek. *Soha még ilyen statisztika jóhiszeműleg nem készült el.* Ezek a statisztikák már egyenesen azzal a céllal készülnek, hogy a zsidó felekezetiük ellen vádakat koholjanak.

(Elnök tiltakozik az ellen, hogy a statisztikai hivatalról így nyilatkozzék védő.)

Aki olvassa a főmagánvádló cikkeit, rögtön meggyőződik róla, hogy az nincs azon a hangon írva, amelyen egy komoly, tudományos célzatu cikk alapszik. Itt a zsidó katonák öncsonkítással vannak vádolva, a zsidóságot sibolónak, arszorásnak, dugzsidónak állítja be és ebben a miliőben vonja le a statisztikája a konzekvenciáit. Kérdés az, szükség volt-e arra, hogy a vádlott keményen és erős kifejezésekkel szálljon szembe vele. Erre abban az időben nagy szükség volt. Több ízben jelentek meg a napilapokban cikkek, melyekben egy-egy ezred vagy század statisztikáját hamisították meg. Kis számokkal izgattak. A nagy statisztikába a felekezeti kérdést soha nem vitték bele, mert nem vihették, mert nem voltak megfelelő adataik. Éppen a magyar zsidóság kérte, hogy az országos statisztikát készítsék el. Ez azonban minden kérés ellenére nem történt meg. A vádlott, aki 8 esztendeje foglalkozott a zsidó katonák statisztikai adataival, akinek a birtokában volt saját magángyűjtése folytán a nagy statisztikai szám, felháborodásánál és kötelességérzeténél fogva és annál a szempontnál fogva, hogy a zsidóság egyetlen és legnagyobb lapjának élén áll, egyenesen a zsidóság védelméért szállt sikra. Nem becsületsértés ez, nem önérték kérdése, hogy a zsidóság kivette-e részét hazafias kötelességéből vagy nem. Igen fontos jogi és politikai kérdések éppen ebből merítették indokaikat, hogy a zsidóság nem teljesítette kötelességét. Az antiszemitizmusnak és a politikai antiszemitizmusnak egyik legfontosabb érve volt ez. Itt felolvasom a „Fehérmegyei Napló“ egyik számát, amely a numerus clausus kiterjesztését kívánja a foglalkozások ágaira éppen ezen statisztikai adatok alapján. *Törvényes és jogi intézkedéseket alapítanak arra a vádra és rágalomra, hogy a zsidók nem vették ki részüket a háborúból.* Kiténik a Statisztikai Hivatal válaszából, hogy az a vád, melyet főmagánvádló a magyar zsidóság ellen hirdetett nemcsak valótlan, hanem távolról sem közelíti meg azt a valóságot, amelyet a Statisztikai Hivatal mondott. A zsidó lakosságnak több mint egy százaléka esett el, mondja a Statisztikai Hivatal. A védelem bizonyítása tehát kétségen kívül sikerült. A hősi halottak

száz százalékban haltak meg

és azért kegyeletlenség a statisztikai számarány kérdését a hősi halottakra felállítani.

Tekintetes királyi Törvényszék! A vádlott Szabolcsi Lajos dr. a magyar zsidóság legnagyobb lapjának főszerkesztője, ifjúsága óta a nyilvánosság küzdőterén állt. Soha még az a vád nem hangzott el ellene, hogy személyeskedett, valakét becsületében megtámadott volna. A politikai életben, utóbbi években beállott forrongás és hangulat megkívánja, hogy a szokottnál keményebb és erősebb fegyverrel harcoljon. Ekkor itt életről, vagyonbiztonságról volt szó. A védő a toll és sajtószabadság jogával élt; nem használt keményebb kifejezéseket, mint aminek szükségesek voltak,

hisz a főmagánvádló is olyan gyalázó kifejezéseket használ a zsidóság ellen, mely távol marad Szabolcsi Lajos „hazudik“ kifejezésének erősségétől.

Most Szabolcsi Lajos dr. áll a bíróság előtt

— Engedelmet kérek, — mondja megindultan, — ha nemcsak egyéni védelmemet adom elő. Meg kell magyaráznom, hogy miért használtam azt a kemény hangot, — amelyet nem szoktam használni, — amelyet a főmagánvádló képviselője kifogásol. Rá fogok mutatni, hogy ezt a hangot kellett használnom. Én a zsidó katonákkal nem napok óta foglalkozom. Már 1914-ben, amikor a sajtó egy elszigetelt részében felütötte a fejét az antiszemitizmus, megkezdtem a zsidó katonák adatgyűjtését. Az akkori cenzura, a katonai ellenőrző-bizottság megakadályozta ezt az adatgyűjtést, jó időre lehetetlenné tette. Adataimat felküldötte a sajtószabadságra és hónapokig tartott, amíg visszaérkeztek. Főmentem akkor Tisza István gróf miniszterelnökhöz és elmondottam neki a dolgot és ő megértette, hogy erre az adatgyűjtésre nemcsak a zsidóságnak, de a veszélyeztetett szabadelvűségnek is szüksége van. Intézkedésére azután az adatgyűjtés megkezdődhetett. Harminc-harmincöt ezer adatunk van a zsidóknak a háboruban való részvételéről. Ezek az adatok nem csupán a halálra vonatkoznak, hanem kitüntetésekre, nagyszerű fegyvertényekre, egész családok bevonulására. Ezen adatok között van József főherceg levele, aki valóságos himnuszát adja a harcúterén küzdő magyar zsidó katonáknak. Ilyen sorok vannak benne: „mint igaz magyarok, hősiesséssel küzdöttek“, „ott voltak minden veszélyben“. És ott van Öfelségének, meghalt királyunknak nyilatkozata, aki a koronázás után eléje járult zsidó hitközségek küldöttségének azt mondotta: Köszönöm a magyar zsidó katonák hősiességét.

— Nyolc éves adatgyűjtő működésemre visszatekintve, állíthatom, hogy nemcsak magamnak, nemcsak a zsidóságnak, hanem a magyar hadirodalomnak is szolgálatot tettem ezzel. Még a háboru alatt történt, hogy a magyar kormány átírt Bécsbe a hadügyminisztériumba, a világháborúban résztvevő magyar katonák vitézségének megírására. Sajnos, a munka nem készült el, csak egyes kötetek jelentek meg. A magyar nemzet adataihoz hozzátartozik — és ez a rész készen van nálam — a magyar zsidó katonák szerepe.

— Ilyen adatok birtokában voltam, mikor elkezdődtek Magyarországon a zsidóüldözések. Méltótlannak elképzelni, mit jelent az, üldözöttnek lenni és ugyanakkor birtokában lenni az igazságnak. Tudni a zsidó katonák nagyszerű viselkedéséről, Lipót-rendes és vaskoronarendes kitüntetésekről, családokról, amelyeknek három fia esett el, másokról, ahonnan nyolc férfi vonult be és családokról, amelyek minden férfitagja elesett. Méltótlannak elképzelni, hogy milyen hangulatban volt az Egyenlőség szerkesztősége az elmúlt esztendőben. Amikor meghalt a pesti izraelita hitközség nagynevű főbírája dr. Kohn Sámuel és a világhírű tudós Goldziner Ignác nekrológot írt róla, a cenzura mindenünnen törölte ezt a szót: magyar. Amikor azt írta magyar zsidó, a magyart törölte és onnan, hogy Kohn Sámuel megírta a magyarországi zsidók történetét, törölte a magyarországi szót. Az egész cikk végig fehér foltok voltak, mindenünnen törölték a magyar szót.

Amikor Budavár bevételét ünnepelte a nemzet és mi megírtuk Kisfalvy Klein Jakab honvédhadnagyának a történetét, aki elsőnek hatolt be Budavárba és tüzte ki a nemzeti lobogót és akit Anlich tábornok nyilvánosan és ünnepélyesen lepetett elő hadnagyának, ezt a cikkünket a cenzura törölte. És nem volt szabad megemlékeznünk Ballagi Bloch Károlyról, akinek Budavár bevételénél ellőtték a félkarját és mégis tovább küzdött, akiről Jókai Mór ódát írt. A cenzura ezt sem engedte meg.

— Ilyen hangulatban s ilyen lelkiállapotban íródott meg Avarffy cikkére a válasz. Ez a cikk olyan hangon íródott, amelyen hangon rólunk a nemzetgyűlésen és a sajtóban beszélnek. Ez az a hang, amely arcunkba kergeti a vért. Milyen lehetett a hang, amelyen válaszoltunk Avarffynak, mikor tudtam, hogy hamisak az adatai és hamisak a következtetései. Hiszen adatait nem komoly statisztikai munkából vette, hanem a Die Juden im Heere című ponyvafüzetből. Ez annyit, mintha valaki a Hazánk című lapot akarná komoly statisztikai tanulmányhoz alapul venni.

Mit felelhettem volna én, aki jól tudtam, hogy alapítandó az a vád, az a várvád, hogy 0.05% arányban esett el a zsidó

ság, vagyis ötszáz hősi halottja van. Mert igneis, ezt írta Avarffy és mit felelhetek erre mást, mint hogy hazudik. Hát nem tartoztam az elesett tízezer zsidó emlékének azzal, hogy ezt a hazugságot visszautasítsam és a tízezer zsidó emlékezők védelmére ideálljak?

Avarffy azt állította, hogy 500 zsidó esett el, én azt feleltem, hazudik, mert tízezer. A statisztikai hivatal nekem ad igazat, a zsidóság tehát tízezer halottat áldozott. Mit ír Avarffy? Azt írta nekem válaszul, ha ez a tízezeres szám megfelel a valóságnak, akkor a bevonult zsidók husz százaléka esett el és akkor annyi veszteségünk volt, mint a magyarságnak. Ha százezer zsidó katona közül esett el a tízezer, úgy feleannyi a veszteségünk, mint a magyarságnak. Avarffy tehát a végzet jóvoltából nekem adott igazat. És én hálás vagyok ezért neki és a bíróságnak, hogy ezt az igazságot, a tízezer halott zsidó katona igazságát megállapította. Ez az igazság be fogja tölteni az országot és meg fogja szüntetni az izgatást. Hiszen ezt a statisztikát annyiszor kérjük, Sándor Pál a nemzetgyűlésen könyörgött érte. Én nem törődöm vele, hogy a Statisztikai Hivatal milyen megjegyzéseket fűz hozzá, mindez nem fontos, a fontos az, hogy hivatalosan megállapították a tízezer zsidó hősi halottat. Nincs ebben a számban benne mind, mert ugyan ki számolta meg azokat, akik a Piávébe veszttek, akik Görznel estek el, akiket Dorna-Vatránál és Csernovitznál láttak utoljára és akiket zugó folyók nem az anyakönyvi hivatalokhoz sodortak holtan!

Most kaptam levelet Erdélyből. Azt írják, hogy Tölgyesnél, az 1630. számú magaslati pontnál három zsidó sirt találtak. Az egyikben Tomer nevű, a másikban Becher nevű zsidó fekszik. A harmadik fejfáról a hó lemosta az írást, csak annyi olvasható: izraelita. Ennek a névtelennek és a fölbi sok ezer névtelen zsidó halott nevében kérem, hogy az ő kedvükért, az ő emléküik szentségeért mentsenek föl.

A bíróság ítélethozatalra visszavonult. Félőrai tanácskozás után bevonul a törvényszék. Nagy Béla elnök kihirdeli az ítéletet:

Szabolcsi fölmentése

A magyar állam nevében a törvényszék Dr. Szabolcsi Lajos vádlottat egyrendbeli becsületsértés vétsége miatt büntetésnek mondja ki és ezért kétezer korona fő- és négyszáz korona mellékbüntetésre ítéli el. A becsületsértést azáltal követte el, hogy „Avarffy” főcím és „Huzli” alcim alatt főmagánvádló névmagyarosítását illetőleg olyan lealacsonyító kifejezéseket használ, amelyek alkalmasak arra, hogy főmagánvádlót közmegevelés tárgyává tegyék.

„Avarffy hazudik” és a „Pécsi katonák” c. cikkekben foglalt becsületsértések tekintetében a bíróság Szabolcsi Lajost fölmentette. E fölmentés indokolása az volt, hogy habár a Magyar kir. Központi Statisztikai Hivatal átirata szerint felsorolt adatok figyelembevételével a zsidó vallásúak félannyi véráldozatot hoztak, mint amennyi őket népességi arány szerint esetleg kötelezte volna, a magyar királyi törvényszék figyelemmel volt arra, hogy Avarffy 1921 január 6-án azt a tényállítást kockáztatta meg, hogy a zsidó katonák vérvesztése csak 500, ezzel szemben a kir. törvényszék tényként állapítja meg, ugyancsak a Statisztikai Hivatal alapján, hogy

a bevonult zsidó vallású katonák 16.000-en estek el, és ilyen körülmények között, mikor Avarffy céltudatos beállítására, hogy csak 1% volt az elesett zsidó katonák száma, valótlannak bizonyult, ilyen körülmények között, vádlottnak vele szemben használt becsületsértés vádja alól vádlottat fel kellett menteni.

Szabó Dezső fajelmélete

A Szabó Dezső-pörben, szünet közben, szerződött érdekes beszélgetés fejlődött ki Szabó Dezső és dr. Fábrián Béla között.

Szabó Dezső azt igyekszik igazolni, hogy ő nem snell-viderfarradalmár és keresztény.

— Ami azt illeti, hogy farradalmár vagyok, kijelentem, nem mondja, — hogy igenis az voltam és az vagyok ma is. Amikor igazoló-eljárást indítottak ellenem, a külföldre tesztelés céljából elküldtek, a külföldi utazásom alatt a szlovéniai határon a német hatóságok előtt az alábbi beszédet mondtam: „Nem tudom, hogy igaz-e, hogy én farradalmár vagyok, de azt tudom, hogy én nem vagyok zsidó, hanem magyar.”

a kereszténységet illeti, már husz esztendeje nem vagyok hívő. Ezt tudja rólam mindenki . . .

— Ami a progromokat illeti, — mondja később . . .

— Nem progrom, — veti közbe valaki. — Pogrom.

— Az mindég. Ami a progromokat illeti, nem helyeslem a progromokat, mert azok inpraktikusak . . . De mag aztán Magyarországon nem is lehet progromot rendezni . . .

— No, ha sok Szabó Dezső izgat, — veti közbe valaki,

— De Szabó Dezső csak egy van, — mondja Szabó, — s ezt a zsidók tudják legjobban. Ők érdemem szerint méltányolnak engem, tudják ki vagyok, 85%-nyira ők vádrolják a könyveimet, ők köttelik be szép kötetekbe.

— Akkor hát, miért . . .

— Magánviszony, az más. Én igen sok zsidó gyereket tanítottam ingyen tanár koromban és valamennyi szeretett, sőt talán ma is szeret engem. Igaz viszont, hogy kétszer voltam életemben súlyos helyzetben, s mind a kétszer zsidó tett velem jót . . . De ez nem befolyásol engem abban, hogy örök harcot hirdessek a zsidó faj ellen. Ez a faj ugyanis le fogja győzni a magyart. Nem azért, mert gazdaságilag ügyesebb, tehetségesebb, mozgékonyabb, hanem azért, mert — amint azt „A Nép”-ben írott egyik szép cikkemben kifejtettem — a zsidó faj morális szempontból erősebb, mint a magyar. Jobban tud a faj érdekében lemondani.

— Szóval, ön nem adja föl azt az álláspontot, hogy a zsidó külön faj?

— Nem adom fel. Én a zsidókkal csak azon az alapon tudok megegyezni, amelyen Patai József áll. Cionista alapon. Ugy, hogy mi magyarok, külön faj vagyunk, ők is, a zsidók is külön faj. A tölgyfa tölgyfa marad.

Fábrián Béla erre odafordul Szabó Dezső ügyvédjéhez, dr. Baránszky Gyulához, aki tudvalevően lengyel származású, s így szól:

— Akkor hát, kollega ur, ön mint lengyel, vándoroljon vissza Galiciába . . .

A III. a) és a III. b)

Irta: Dr. Fábrián Béla, nemzetgyűlési képviselő.

Vgnap a szomorú fekete város fölött vigan süttött Fénysugarai vágják a budai hegyeket, mintha kárpotolni akartak volna a sok sárért, ködös estékért és a reménytelen élethez hasonló ólmos őszi esőért. Nap után vágytam. Kimentem a hegyek közé és a Gellért-hegy meredekéin, hol még mindig vigan ütök ki fejüket a földből a smaragd zöld fűszálak, feljutottam a citadella tisztásához. A kavicsos hegytetőn, hol mikor utoljára jártam, fekete bársony parolimon csillogott az ezüst csillag és jó kemény kecskeméti logényekkel rohamoztunk a bosznia-hercegovinaiak No. 3. ellen, most is gyakorlatoztak. Gyerekcsapat, középen keményre kifujt football labda, éppen fej vagy irással akartak helyet választani, mikor engem megláttak. Elhallgattak, tanakodni kezdtek, aztán küldöttség járult elém:

— Bácsi kérem, mi a Wesselényi-utcai zsidó polgári iskola növendékei vagyunk, a III. a) és III. b) válogatott football csapata versenyez az első díjért. Nincs bírónk, bácsi kérem, nagyon kérjük, tessék elvállalni a bírói tiszteletet.

— Nagyon szívesen, fiuk, de egy feltétel mellett. A bírónak mindenki engedelmeskedik és aki szabályellenesen viselkedik, azt kiállítom.

A küldöttség visszament az örömhírrel a csapathoz, ahol a fiuk régi indián szokás szerint hosszú hegycsúcsra fűttenek és hogy az általam betöltendő magas tiszt külső jelvényei se hiányozzanak, a gyerekek nagy reverenciával átnyújtották nekem az éleshangú bírói sipot, melynek szavára kezdődik, vagy áll meg a játék.

Nem tudom, a gyerekek honnan viseltettek bizalommal nem is annyira irántam, mint football-bírói és football-játékos tehetségem iránt, minthogy azonban

már a füttyülő a kezemben volt, nem árultam el nekik, hogy gimnázista korom óta bizony én csak Oroszországban rugtam néha a labdát.

Sipszóra indul a játék. Mondhatom, igen nehéz dolga van egy ilyen III. polgári iskolai meccsen ítélkező bírónak, különösen, ha nem tanára a szabályoknak. Ezek a kis legények olyan finoman értik az összes taces és henc, szabadrugás és tizenegyes szabályokat, hogy néha csak bírói tekintéllyel és azzal a lényel, hogy nálam volt a sip, tudtam ítéleteim helyességét igazolni. Láttam, hogy néha egy-egy gyerek, mikor megítéltem egy szabadrugást, — valószínűleg nemtetszésének önkéntelen jeléül — jobbra csüggesztette fejét. Mégis minden rendben ment, csak egy gyereket kellett kiállítani, aki helyettem akart bíraskodni, azt pedig méltóztassanak belátni, hogy a ráruházott tiszt bitorlását nem tűrhettem. Végre aztán véget ért a játék, eltelt a második félidő is és nehogy a sport barátainak álmatlan éjszakái legyenek a kielégítetlen kíváncsiságtól, azt is megírhatom, hogy a játék eldöntetlen maradt (2 : 2 arányban, fél idő 2 : 1 a III. a) javára).

Ez eddig így mind nagyon kedves és most két kis történet jön, ami szép és felemelő. A játék végén találtam egy zsebkést. Megkérdeztem a gyerekektől, nem-e valamelyik közülök vesztette el. Minthogy a késnek nem akadt gazdája, elhatároztuk, hogy kisorsoljuk. Az a gyerek, aki sorshuzás útján a kést megnyerte, felismerte a penecillust, hogy egy osztálytársacé, aki előzetesen eltávozott a meccs színhelyéről. És erre minden fájdalom, minden sajnálkozás nélkül kijelentette, hogy ő majd vissza fogja neki adni.

Ahogy mentünk szépen lefelé a Gellérthegyről, észrevettem, hogy az egyik fiu cipőjében nincs zsinór.

— Meg fogsz hülni, kis fiam, ahogy leérünk, a Gellérthegy alján bemegy egy üzletbe és veszel magadnak egy pár cipőzsinórt.

— Bácsi kérem, nincs pénzem, — mondotta a fiu.

Kivettem a tárcámat és pénzt akartam neki adni, mire a gyerek elkezdett szaladni a pénz elől. A fiuk pedig méltatlankodtak :

— De bácsi kérem, hova tetszik gondolni, majd mi összeadjuk a pénzt cipőzsinórra és ha lesz neki, visszaadja.

Boldog voltam és büszke azért, hogy a gyerek nem fogadta el a pénzt és azért, mert a többiek érezték, hogy mind bajtársai egymásnak és egy van mindért és mind az egyért.

A gyerekek csapata lefelé kanyarodott, tőlem szépen elköszöntek, aztán egy hurrá :

— Éljen a bíró !

— Éljen a Wesselényi football-klub !

Én magamra maradtam a Gellérthegy alján és azon gondolkodtam, miként lehetne ennek a kis gyerekcsoportnak érzését, öntudatát belevinni az egész magyar zsidó életbe.

Két gyerekkel még találkoztam közülök a hidnál. A gyerekek, akiket furt a kíváncsiság, vajjon mégis ki lehetek én, az ismeretlen idegen, ismét odajöttek hozzám és azt kérdezték, hogy én a mérközést jöttem-e nézni a hegy tetejére ?

— Nem, fiam, én sétálni jöttem ide.

— Talán ismerőse van közöttünk a bácsinak ? — folytatta a faggatást az okos szemű.

— Nem, én senkit se ismerek közülük.

— Talán rokona a bácsi valamelyik fiunak ?

— Igen fiam, én rokonotok vagyok, — mondtam és felugrottam a robogó villamosra.

Gyermekek a drótkerítés mögött

A Midrasnak van egy gyönyörű motivuma az ártatlan gyerekekről, aki fogoly anyától börtönben születik. A bölcsék írása azt mondja, hogy bűnözött az anya, mert be van zárva, de a gyermek, akinek életet adott, az ártatlan, azt ki kell bocsátani a szabadság világába. A Midrasnak ez a motivuma állik rá arra a sok száz ártatlan, csöppnyi gyermekre, akik hónapok és évek óta ártatlanul szenvednek a zalaegerszegi internálótáborban. A drótkerítés mögül előcsillog apró szemük, kérdően, hogy mit vétettek, vádolóan, hogy miért nem segítik őket, miért nem viszik el a szenvedések, megaláztatások és büntetések táborából a szabad élet világába.

A zalaegerszegi internáló táborban szenvedő zsidó gyermekek megmentésére dr. Szabolcsi Lajos, az Országos Izraelita Patronage Egyesület csütörtöki közgyűlésén felhívta az egyesület vezetőségét, amely eddig csupán hadiárvakkal, elhagyatott és bűnöző gyermekekkel foglalkozott. Szabolcsi Lajos dr. felszólalására Székely Ferenc udv. tan., a Patronage Egyesület elnöke nyomban kijelentette, hogy az egyesület vezetősége örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy az internálótáborban szenvedő apróságokon segítsen. Az internálótáborokban levő zsidók segélyezését eddig a menekültügyi bizottság intézte, konyhát tartott fenn a zsidó internáltak élelmezésére, de ez olyan költségeket rótt a bizottságra, hogy ha a konyhának nem is megszüntetésére, de működésének redukálására kell gondolni. A Patronage Egyesület a zsidó társadalom segítségével szívesen kezébe veszi az internáltak gyermekeinek segítését. Dr. Csörgő Hugó, az egyesület ügyvezető alelnöke, meleg köszönetét és háláját fejezte ki Szabolcsi Lajosnak, amiért erre a mindenképen elintézendő és a zsidó szivre kötelező ügyre felhívta az egyesület figyelmét. Pártolón szólott az ügyszó dr. Deutsch Ernő igazgató-lőorvos, aki az indítványt azzal egészítette ki, hogy a Patronage Egyesület terjessze ki működését valamennyi fogházban szenvedő zsidó gyermekre. Az elnökség tagjainak nyilatkozata után Szabolcsi Lajos dr. újból kijelentette, hogy a Zalaegerszegen szenvedő zsidó gyermekek felsegítése tárgyában a maga részéről minden áldozatra hajlandó és az Egyenlőséget az ügy szolgálatára rendelkezésére bocsátja. A közgyűlés a felszólalás után elhatározta, hogy a zalaegerszegi táborban szenvedő zsidó gyermekek ügyének megvizsgálására elküldi a táborba Nádor Jenőt, az egyesület titkárát.

A zsidó társadalom kötelessége most már, hogy az Országos Izr. Patronage Egyesületnek lehetővé tegye az ártatlan csöppségek megmentését. Mindenki küldje el adományait erre a nemes célra. Kis cipők, ruhák, fehérneműk kellenek és pénz, hogy jusson befűvő falat a drótkerítés mögött szorongó gyermekeknek. Itt a dermesztő tél, és fabarakokban szenvednek ártatlan csöppségek. A drótkerítés mögül előre csillogó szemük világítson bele minden zsidó szívre és téli esteiken, ha jól fűtött szobákban zsidó nők összejönnek gyűlére, megbeszélére, estélyre, vagy családi találkozóra, gondoljanak a drótkerítéses tábor szomorú kis lakóira. Küldjék el adományait ártatlanul szenvedő kicsinyeknek. Adományait úgy az Egyenlőség, mint az Országos Izr. Patronage Egyesület címére küldhetik.

KEMÉNY-KALLÓS

SELYEMÁRUHÁZA

Budapest, IV., Kosuth Lajos-utca 2. sz.
Telefon 188-89. (Ferencrudiak templomával szemben)

Nagy választék selyemkülönleges-
ségek, szőnyegek és büröngyökben

Látogatás Nyomországban

(Utazásom a bécsi zsidó diákokhoz.)

Írta: Dr. Sebeők Dezső.

200-nál több, hosszuhaju, sovány, beteg fiatal ember zúgó éljenzéssel fogad a bécsi pályaudvaron. Előlép Goldschmied László, a bécsi magyar zsidó diákszövetség elnöke és a következőket mondja: Nem telik nekünk virágra, hogy azzal fogadjuk jóakaróink és barátaink kiküldöttét. A kevés pénzünk, ami van, nekünk kenyérre kell, száraz kenyérre és a felesleges fillért erő ezresbankó arra kell, hogy legszükségesebb viszonyok között élő itteni honfi diáktársainkat támogathassuk. A szeretet és ragaszkodás szava lehet csak az, amivel köszönhetjük és nem kérünk egyebet, hogy ismertesse és hirdesse a magyar társadalom előtt a mi rettenetes nyomorunkat.

Röviden feleltem: A Pesti Izraelita Hitközség kebelében — mondottam — Szabolcsi Lajosnak, az Egyenlőség szerkesztőjének kezdeményezésére Vázsonyi Vilmos elnöklete alatt alakult bizottság kiküldötté vagyok. Hevesi Simon, pesti főrabbi áldásával és irásával jöttem erre az utra és hoztam az egész magyar zsidóság nevében Léderer Sándor pesti hitközségi elnök meleg üdvözlését. És amikor ezekenek a jeles férfiaknak nevében köszöntlek, hirdetem nektek, hogy a szomorúság a rettenetes napjaiban is reátok, magyar zsidó diákok, történelmi nagy hivatás vár. Amerre mentek és ahol jártok, nektek kell felvilágosítani a művelt külföldet arról a véres igazságtalanságról, amely a mi édes hazánkat, Magyarországot a trianoni ugynevezett békeszerződéssel érte.

Dörgő éljenzés volt az ifjak részéről a válasz és felsorakozva, az Isten áldd meg a magyart hangjai mellett vonultak be velem a diákok a városba.

Alighogy letettem poggyászom a külvárosi szálloda szobájában, már egymásután jöttek a kérvényezők. Flatalemberek, akik hetek óta meleg ételt nem ettek. Leányok, vékony nyári ruhában, de kezükben a kitűnő vizsgát igazoló index. Az Egyenlőség gyűjtéséből jut nekik is.

Szombat reggel istentisztelet. A főrabbi beszédében a zsidó diákok támogatására hívja fel a wieni társadalmat. Azután elmegyünk a klinikákra. Neumann Henrik, a bécsi egyetem orr-fül-gégeszaki világhírű tanárát éppen a rendelésén zavarjuk. Miskolci magyar fiuból bécsi egyetemi nyilvános rendes tanárrá lett világhírű egyetemi tanár rendelését a világ minden tájáról látogatják a külföldiek. Felbeszakítja a rendelését és beszélgetésünk közben készségesen elvállalja a bécsi magyar zsidó diákok protektorátusát.

Később más a klinikán. Több mint hétszáz magyar zsidó diák jelenik meg az ülésen. Körülbelül negyven nőhallgató is van közöttük. Mindegyiknek gomblyukában piros-félszálkás szalag. Az ülés vezetésére engem kértek fel. Az ülés elhatározza, hogy melegen üdvözlí dr. Vázsonyi Vilmost és dr. Szabolcsi Lajost.

Steiner László ötödéves orvostanhallgató közli a sta-

tisztikai adatokat, mely szerint 701 magyar zsidó diák tanul a bécsi főiskolákon, ebből állandó segélyt kér tandíjra, könyvekre és lakásra 302, akik közül 126-nak semmi néven nevezendő támogatása sincsen. Új diákok is jöttek Bécsbe elsőévesként beiratkozva, közülök 38 a segélyreszoruló. Olyan, akik közül kettő egy ágyban alszik, van 122. Tüdőbajos van 38. Súlyos gyomorbeteg szenved 12. Az elmúlt évben ragályos betegségben elhalt Bécsben 51. Nem reggeliznek a beadott vallomások szerint 158-an. A legtöbben orvostanhallgatók, de akad magyar zsidó diák a bécsi agrár főiskolában is, sőt a festőiskolának is négy hallgatója van. A legtöbben közülök állásban vannak ugyan, de sokan vannak, akik a vonatok körül csomagok hordására vállalkoznak, sőt van diák, aki a márhavásártéren mázsát és számosan újság-árulásból tartják fenn magukat. A tandíj az egyetemen az elsőfől a negyedfől évesig a 600.000 koronás beiratkozási díjon kívül félévi 5—600.000 korona. Ötől tizig terjedő féléveseknek 3—400.000 korona. A filozopterek óraleckepénze 350.000—400.000 osztrák korona. A többi főiskolákon 600.000 koronától 1.000.000 koronáig terjedő a tandíj. A szigorlat díja 200.000 korona. Az egyes kurzusokon — amelyek alatt különböző összetoglató előadások értetendők — 12—20 arany korona leckepénzt kell fizetni. A diákok közül kétharmad része zsidó menzán étkezik, de közülök az elsőéves nem részesülhet semmi néven nevezendő kedvezményben.

Neumann Henrik egyetemi tanár, a bizottság elnöke kijelenti, hogy a maga részéről 10.000.000 osztrák koronát bocsájt rendelkezésre és reméli, hogy az Egyenlőség által gyűjtött és rendelkezésre bocsájtott 25.000.000 osztrák korona a magyar Devizaközpont engedélyével a legrövidebb időn belül meg fog érkezni és ő akkor azonnal azt szét fogja osztani és addig is, amíg lehet, el fog járni a kveszturában, hogy a zsidó diákok a fizetésre haladékot kapjanak. Egyben ő felhívással fordul majd több más magyar származásu egyetemi tanártársával a bécsi társadalomhoz és bejelenti, hogy I. H. Singer Nachfolger, Bognergasse 7. alatti bankház díjmentesen vállalta az ügy pénzügyi részének adminisztrációját s általam kérte a magyar zsidó társadalmat, ne hagyják el a magyar zsidó diákokat, akik közül a vizsgázó tanárok egyetlenegyét sem voltak kénytelenek pótló vagy ismétlővizsgára utasítani és akik közül ő maga is rendkívül sok flatalembert ismer, akik nagy szolgálatára lehetnek majd a tudománynak és az emberiségnek.

A nőhallgatók nevében Pintér Emma és Reich Gizella mondott köszönetet és kérte a további támogatást.

Ezután felcsendült a „Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar” és bizony megható volt látni, amikor a világhírű magyar származásu zsidó professor a korgó gyomru éhes diákokkal együtt énekelte, hogy „Bölcsöd az s majdan sirod is, mely ápol s eltakar . . .”

BELVÁROSI SELYEMVÁSÁR
FERENCIEK-TERE 4. Irányi-utca sarok.
 Szentségiós selyemajándékok. Áraink mindig a legolcsóbbak!

A zsidók megfertőzték a magyar zenét

(Mihalovics Ödön nyilatkozata az „Egyenlőség“-nek.)

E héten ismét hallatszottak hangok arról, hogy a zenei főiskolán nem tartják be elég szigorúan, nem veszik eléggé tekintetbe a numerus clausus követelményét. A délutáni antiszemita orgánus ismét kirohant a zsidó zeneszerzők és zeneművészek ellen, akik „*megfertőzték és saját képükre alakították át a magyar zene képét*“. Dilettáns, rosszakarátu beállításban tárgyalják a kérdést s elfelejtik, hogy a művészet az egyetlen, amelynél nem lehet és nem szabad, hogy felekezeti szempontok játsszanak döntő szerepet. A Zeneművészeti Főiskola egy-egy tanszakára minden idényben van 120—130 jelentkező. Ezek közül csak 15—25 nyerhet felvételt. És így talán megérthető lesz a főiskola egyik nagy hírű tanárának a kifakadása:

— Amikor így kell megrostálnunk a növendékeket, amikor minden helyért hatalmas versengés folyik, akkor talán nem is csodálható, hogy mi mindig a tehetségesnek nyújtjuk a pálmát. Azzal igazán senki sem vádolhat minket, hogy hasonló tehetségű zsidó és keresztény növendék közül a zsidót pártolnánk...

Most, hogy azok a bizonyos körök ismét és újra azért aggódnak, mert a zenészek között nem érvényesül eléggé a numerus clausus szent törvénye, felkerestem Mihalovics Ödön titkos tanácsost, Zeneakadémiánk hosszú éveken át volt igazgatóját, az európai hírű zeneszerzőt és megkérdeztem tőle:

— *Kegyelmes uram, mi a véleménye arról, hogy zsidó zeneszerzők, a zsidó zeneművészek „megfertőzték“ a magyar muzsikát?*

Mikor ez a találkozásunk történt, ez őszi délelőttön, az agg zeneszerző kiintült a Petőfi-tér árnyas fái alatt. A magyar muzsika áhítatos művelője, a magyar jövő zenében álmódója, nemes kék szemét rám függeszti és fejszóvalva mondja:

— *Uggyan, fiam! Hát lehet ilyenről beszélni is? Volt nekem elég zsidó tanítványom és tehetséges zsidó tanítványom. Weiner Leótól kezdve, egészen a kis Rubinstein Brndig, a legujabb generáció eme kis zsidó művésznőjéig. Soha nem tapasztaltam, sem tanítványaim, sem a tanárok között, hogy ne a magyar zene érdekében működtek volna. Nem művészeti kérdéstről van most szó, az, hogy művészek között is felekezetek szerint osztályoznak, a kommun reakciója.*

Elgondolkodik az ősz mester, aztán folytatja:

— *Soha felekezeti különbséget nem ismertem sem a tanítványok, sem a tanárok közt. Előtte csak egy szempont volt: az, hogy ki megfelelő, ki a tehetség, ki nem az. Hittem, hogy a művészetben nem lehet felekezetieskedni, hát kell adni mindenkinek, aki tehetséges.*

Mintha a régi, boldog Magyarország ébredt volna vissza a csuf jelenbe. A boldog liberális Magyarország, amelynek Mihalovics Ödön is egyik nagy reprezentánsa volt. A mai Magyarország művészi ügyeibe az egyetemi ifjuság szervezete, az EFHOSz szól bele.

Mihalovics Ödön... EFHOSz... lehet ezen gondolkozni egy kicsit. (K—r.)

Koszorucska

Kedves Szerkesztő Bácsi!

Legnagyobb örömünkre ismét nyújthatunk az éhez midő diákoknak egy kis segítséget. Tanítónénink és Merbl Edith helybeli urleány megtanítottak bennünket táncolni. A folyamatot koszorucskaival fejeztük be. Ennek tiszta jövedelméből küldünk 6600 K-t. — Ehhez csatoltunk még 400 K-t, melyet iskolánkban kifüggesztett perselyben gyűjtöttünk az éhez zsidó diákok részére.

Kérjük szépen a jó Szerkesztő Bácsit, hogy a 7000 K-t részben a pesti, részben a pécsi diák-menzához sziveskedjék eljuttatni.

Hálás köszönettel és mély tisztelettel!

Tamási, 1922 október 15.

A tanásl-i kis zsidó diákok.

Lesz fiam, lesz...

(Olvasóinktól függ, hogy legyen!)

... Nem is tudom, hogy miképen fogjak hozzá és hogyan kezdjem el, hogy némileg is fogalmat nyújtsak arról a nyomorról, mely a Józsefváros sok-sok zsidó családjánál tapasztalható. Nehéz is, mert a nyomor napról napra fokozódik. Sok gyermek, szűk lakás, ruhatány, táplálkozás alig valami. Apró gyermekek fütetlen szobában... Iskolába éhesen, rongyosan, fázva párnak a gyermekek... Naponta néhány gyermek megszólít: Igazgató bácsi, nincs cipőm, nincs ruhám, hideg van. Biztatom őket nehéz szívvvel: lesz fiam; csak türellem... Lesz fiam, lesz. És ilyenkor azon nemes szívekre gondolok, kik az elmúlt télen is lehetővé tették, hogy a lerongyolt gyermekek iskolába járjanak. Akik szívük melegségével siettek felöltöztetni a fázókat. Biztosan ígérem nekik, hogy: lesz, mert biztosan tudom, hogy a nemes lelkek, az Egyenlőség olvasói, nem hagyják el a szegény nyomorultakat.

Budapest, 1922 október hó 30.

Erdős József,
a józsefvárosi zsidó iskola igazgatója.

Kérünk adományokat.

Tárgyalnak a tanerőkkel

A pesti hitközség választmánya mult heti izgalmas ülésén, melyről részletesen beszámoltunk, elhatározta a tisztviselői fizetésének részleges felemelését. Ez az áldozatkészség azonban nem elegendő ahhoz, hogy a hitközség szolgálatában álló személyzetet a mai szörnyű drágaság közepette a legszükségesebb élet folytatásához is segítse. Különösképpen kevés az a fizetés, amit a hitközség tanárai és tanítói kapnak, mert ezeknek az önmaguk által alkotott fegyelmi szabályzata szerint semmiféle mellékjövedelmük nincsen. Ez kényszerítette őket háromnapos sztrájkjukra is és most, amidőn a választmány fizetésüknek felemelését elhatározta, még mindig nem tartanak ott, hogy annyi jövedelmük volna, mint az állam, vagy a főváros szolgálatában álló kartársaiknak. A sztrájkot a tanítók beszüntették, mert nem akarták a hitközség helyzetét súlyosbitani, azonban követelésüktől nem tágtanának, ragaszkodnak ahhoz, hogy legalább az elsőrendű szükségleti tárgyak beszerzését lehetővé tevő fizetést kapjanak.

A tanítók igényének kielégítésére a hitközség előjárósága tovább folytatta a tárgyalásait. A pesti izr. hitközség szomorú anyagi viszonyai közepette lehetetlennek látszik újabb fedezetet teremteni a tanítói fizetések emelésére. A hitközség deficitje napról-napra növekszik és ennek sincs meg a fedezete, bár az adóztatás nagy erővel folytatódik. Ilyen körülmények között a hitközség tanügyi előjárója arra törekszik, hogy a tanárok és tanítók fizetését a hitközségi iskolák növendékeinek szülőire hárítsa át. Feleki Béla dr. progresszív módon emelkedő tandijtervezetet dolgozott ki, amelynek elfogadása esetén 7—8 millió korona volna az iskolák bevételi többlete. Egyes esetekben évi ötvenezer korona tandijat is kontemplálnak. Ezt a többletet teljességgel a tanítók fizetésének emelésére fordítanák. A tandijemelésnek ez a módja és mértéke a magyarországi iskolák történetében teljesen példa nélkül való és a szülők is csak úgy fogadják majd el, ha ebben a kérdésben is megnyilatkozik az a nagyszerű áldozatkészség, amely a zsidó társadalom részéről a legutóbbi három esztendőben megnyilatkozott.

Egy másik fedezeti lehetőség volna a tanítók fizetése emelésére az, ha a kormánnyal sikerülne megértetni azt, hogy a hitoktatás kötelezettsége nem egyedül a hitközségnek, hanem az államnak is a feladata. Ma ugyanis az a helyzet, hogy az állami és fővárosi iskolákban a keresztény hitoktatók állami fizetést kapnak, míg a zsidó hittant a hitközség pénzén tanítják. Klebelsberg Kunó gróf közoktatásügyi miniszterrel már voltak tárgyalások, a miniszter ígéretet tett, hogy a hitközség hitoktatói közül tizet átvessz állami szolgálatba. Ha ez megtörténik, egy a hitközség évi kétmillió korona kiadásától szabadul. Ezt a kétmilliót ugyan csak tanítók ellátásának javára fordítanák.

Mérő Jenő

Butorgyára, Budapest, VII., Rézsa-utca 22. sz.
Kizárólag elsőrendű butorok. sz

HIREK

Azon igen tisztelt vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, akiknek előfizetésük november 1-én lejár, befizetési lapot mellékelünk és kérjük, hogy az előfizetés megújítása iránt idejekorán intézkedni sziveskedjenek, nehogy lapunk szétküldésében fennakadás történjék. Helyben, szokás szerint, a kiadóhivatal számozott ellismervénye ellenében, pénzbeszedőnk szedik be az előfizetési összeget. Előfizetési ár: egész évre 1200 korona, félévre 600 korona.

EGYENLŐSÉG kiadóhivatala.

—

Hová megyünk e héten?

(Belépődij nélküli zsidó kulturális előadások.)

Vasárnap, november 5.

Délután öt óraker: Dr. Scheiber Lajos rabbi előadása a józsefvárosi zsidó templomban, Nagyfuvaros-utca 4.: **Vallási kérdések.**

Délután öt óraker: Dr. Klein Miksa szemináriumi tanár előadása a ferencvárosi zsidó templomban, Páva-utca 39.: **A zsidó istentisztelet.**

Hétfő, november 6.

Délután hat óraker az Omike helyiségében, Rákóczi-ut 17.: Dr. Hevesi Simon: **Vallási problémák.** Palágyi Lajos: **Költemények.** Dr. Kadosa Marcel: **Találkozásom a kitérttel.**

—

— A társadalmi béke nagy ünnepe Miskolcon. Az 1847. évben Miskolcon megalakult Izr. Nőegylet október 29-én ünnepelte fennállásának hetvenötödik évfordulóját. A ritkaság jubileum diszközgyűlés keretében az Erzsébet-iskola dísztermében folyt le és a jubiláló Nőegylet érdemeire leginkább jellemző, hogy azon Miskolc város törvényhatósága, a közhatalóságok, a *katholikus, református és evangélikus nőegyletek* küldöttségei is megjelentek. A jubileumi ünnepség visszahozta Szemere Bertalan városába a békebeli idők társadalmi békéjének szinte hangulatát és ilymódon a nőegylet jubileuma Miskolcon a felekezeti társadalmi béke nagy ünnepévé vált. A jubileummal kapcsolatban emlékezett meg a város társadalmi dr. Gencsi Samuné elnökszony elévülhetetlen érdemeiről, aki 40 éve működik az egyesület élén. Tiszteletére a nőegylet áldozatkész tagjai százezerkoronás alapítványt létesítettek. A diszközgyűlést dr. Szabó Árminné társelnök nyitotta meg lendületes szavakkal; utána dr. Spira Salamon főrabbi tartott magás szárnyalású ünnepi beszédet, melyben önérzetes szavakkal mutatott rá a magyar zsidóság súlyos sérelmeire és a nőegyletnek a főiskolai ifjuság érdekében kifejtendő munkájára mutatott rá. Ezután dr. Venetianer Jakabné társelnök gyönyörű beszédben méltatta a nőegyleti jubileum jelentőségét és mély hatást keltő szavakban fejezte ki az egyesület köszönetét és háláját dr. Gencsi Samuné elnök előtt, akinek nevéhez fűződik elsősorban a nőegylet újabb felvirágzása. Dr. Halmos Géza a hitközség, héthársi Neumann Adolf a Szentegylet, dr. Láng Lajos a Deborah nő- és leányegylet, dr. Kürcz Jakab az iskolaszék, *Frakfurter* Ilonka a leányok, dr. Silbiger Bertalan a fiatalemberek, kétnővendék pedig a polgári és elemi iskolásgyermek, Krausz Simon a

tantestületek üdvözlését tolmácsolta. Az *impozáns számban* megjelent *róm. kath., református és evangélikus nőegyletek* elnökségének együttes küldöttségét Hidvégi Benőné, a ref. Fülleregylet elnöke vezette, aki az *emberszeretet bibliai eszméjére hivatkozva a keresztény nőegyletek nevében szeretettel köszöntötte a jubiláló testvéregyesületet.* Dr. Hodobay Sándor polgármester Miskolc város közönsége nevében szólalt fel. *Megköszönte a város szegényei nevében azt a sok támogatást, melyet az Izr. Nőegylet nehéz időkben felekezeti különbség nélkül nyújtott. Kívánja, hogy ebben a városban továbbra is fenmaradjon a nőegyletek együttműködésének felemelő példája és jöjjön el mihamarabb a régi nagy Magyarország szelleme.* Dr. Forgács Dezső egyleti titkár ezután Puky főispán üdvözlő levelét olvasta fel, majd az ünnepelt dr. Gencsi Samuné mondott néhány közvetlen szóban köszönetet. A „Harmónia” dalárda Himnusz-énekével ért véget a jubileumi ünnepség. *Láng Lajos dr.*

— **Százezer korona.** Egy magát megnevezni nem akaró hittestvérünk százezer koronát adott át főszekerestőnknek, azzal a kérelemmel, hogy azt külföldi diákakciónk során egy Németországban tanuló zsidó mérnök- vagy vegyészjelöltnek juttassuk. Az összeget eljuttatjuk rendeltetési helyére.

— **Azok a destruktív gallicialak!** Sátoraljúj helyben e napokban egy érdekes küldöttség jelent meg dr. Székely Albert ügyvéd, Zemplén vármegye tb. főügyésze előtt, arra kérvén őt, hogy vezesse őket a főispán elé és tolmácsolja előtte a lengyelországi nagyborkereskedőknek alábbi kérelmét: „Már apáik és ősapáik is sok évszázadok óta Magyarországon, Tokajhegyalján szerzik be borszükségeiket, nemcsak a zsidók részére, de a lengyelországi *katholikus klérus részére is, mert misebor céljára is csak kóser bort használnak.* Franciaország azonban rákényszerítette Lengyelországot, hogy fele beviteli vámot, vagyis 600 márkát szedjen a francia borok literje után, holott a magyar borok után 1200 márkát kell literenként fizetniük. Ezt el nem bírják és a francia borokat nem tudják megszokni, úgy hozzá vannak szokva a tokajhegyaljai magyar borokhoz, hogy ha ez a szörnyű vám nem volna, az egész tokajhegyaljai bortermést összevásárolnák és boldoggá tennék a termelő szőlősgazdákat, mert a lengyel nép sokkal jobbnak tartja a magyar borokat a francia boroknál. Kéri tehát a főispánt, hogy a legközelebb megkezdődő lengyel-magyar kereskedelmi szerződések tárgyalásakor hasson oda a magyar kormányhoz, hogy a lengyel kormánytól követelje, hogy hasonló vámkedvezményben részesítse Magyarországot a borkivitel tekintetében, mint Franciaországot. Most, hogy Lengyelország kibővült Galiciából, továbbá Oroszország, Ukrajna egy részéből is Nagylengyelországgá lett, fel tudja venni az egész magyar bortermelést és a legjobb s legmagasabb árbán megfizetni, csak Magyarországot is tegyen valamit a saját érdekében.” *Thuránszky László* főispán a legnagyobb érdeklődéssel és szívesen fogadta a küldöttséget, megköszönte dr. Székely Albertnek a fáradságot és megígérte, hogy összehívja Zemplén vármegye gazdasági egyesületének szőlészeti és borászati szakosztályát, ott letárgyalatja az ügyet és személyesen fog odahatni a kormányhoz, hogy a lengyel nagyborkereskedők kérelme teljesíthessék. A küldöttség tagjai voltak: *Goldstöff* Chajim, *Krakkó*, *Goldstöff* Feivel, *Neu-Sandec*, *Markus* Mózes, *Rzesow*, *Tuchfeld* Dávid, *Rzesow*, *Perlberg* és *Schänker*, *Krakkó*. Csupa destruktív név a magyar érdekekért.

& CRÈME ELIDA &

a bőrt puhítja és egészségesen tartja

Az „ELIDA”-krém bársonypuhává, simává teszi a bőrt, megőrzi az arc bőr szép és egészséges színét.

BÁNYAI REZSŐ

SELYEM-, SZÖVET- ÉS BÉLÉS-ÁRUHÁZA
NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

BUDAPEST

IV., TÖRR ISTVÁN-U. 9, FÉLEM.

(VÁCI-UTCA SAROK)

Vidéki kereskedők és szabónőknek
rendkívül jutányos angró-árak.

HARTMANN

ideiglenes helyisége: **Belváros, Dalmady-utca 6.**
(volt Sarkantyús-utca). **Megközelíthető a**
Semmelweis- és Városház-u. felől.

8 héten, míg a készlet tart, a következő alkalmi árukat ajánlja:

2500
mtr. **RUMBURGI VÁSZON** 80-200
szélesség
80 centiméter szélességben 1970 K.

1000 fucat férfi- és női **ZSEBKENDŐ.**

Batizsifón 132 széles, 1080 K-tól. Fátvolharisnya 1450 K.
Asztalkészlet, törölröuha, törülköző, matracgrádli,
sifón, angol pamutvászon, opálgrenadin, zefírek stb.

Naplárnál olcsóbban!

Eladás nagyban és kicsinyben.

BRILLIÁNSOKAT gyöngyöket, régi-
ségeket, bárkinél
drágábban vász:
Király-
utca 51. Tel.: Főzs. 105-35.
(Teréztompl. szemben)

Székelý Emil

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár és kölcsönző intézete

Budapest, V. ker., Arany János-utca 10. sz.

Gyárak: V., Balaton-utca 18. és VI., Bulcsu-utca 9.

Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-00, 112-79. Sürgőnycim: NAGELA

Belvárosi Tanintézet Előkészít polgári
IV., Veres Pálné-utca 42. n. em. iskolai magán-
vizsgákra.

Üzlet- vagy irodahelyiséget

(2 szobás) keresünk V., kerületben, lehetőleg telefonnal.
LAMPL és BÁN, V., Hold-u. 15. Telefon: 57-34, 152-01.

LISZT BORSÓ

LENCSE BAB legolcsóbb napi áron
házhöz szállítva
Schönfeld Károly IX., Pipa-utca 4 (Klapani
vásárcsarnok mellett)
Alapítva 1873. Telefon: József 84-80.

BUTOR

Gáspár Nándor,
Baross-utca 9. sz.
Szolid, olcsó kiszolgálás.

Walonr-szővetek és bélés-selymek **Szöllősi és Kálmán**
nagy választékban. **selyem- és szövataruháza**
Feltűnő olcsó árak. Budapest, IV., Hajó-utca 16. (SNTS-u. sarok)

Modern paróókák **PIECHNIK ÉS MECHTL** **Hennée-pasta**
IV., Váci-utca 8. sz., lélemelet **hajfestés**
Kipróbálás díjtalan. Telefon: 31.

— A lipótvárosi templom építése. „Templomot akarunk építeni a Lipótvárosban, — így szól az V. ker. templomkörzet és a lipótvárosi imaház-egyesület most kibocsátott közös felhívással, — hajlékot a zsidó hitnek, hol Istennünk elé járulhassunk boros időkben szent vigasztalásul.” A felhívásban kéri a hittestvéreket, hogy mindenki legalább egy téglát adjon a templom alapjához, amely felépítve majdan büszkén hirdeti Isten nevét. A pénzküldemények felajánlhatók adományként, vagy előlegként a templomülésekre, esetleg átmeneti kölcsönként is. Az eddig beérkezett adományok a körzeti irodában V., Csáky-utca 3 alatt megtekinthetők. A befizetésekre szükséges chequelapokat kívánatra beküldjük. A befizetések a templom építését fokozottan mozdítják elő.

— Birói jubileum. Ritka szép ünnepély folyt le folyó hó 29-én Tapolcán, amikor dr. Blau Géza hittestvérünk, tapolcai kir. járásbíró ünnepelte a jogász pályán 40 éven át való működésének évfordulóját. A jubiláns előbb évtizedeken át mint tekintélyes ügyvéd működött Szabadkán és Makón, majd évekkél ezelőtt a birói pályára lépett át, ahol fényes tehetsége, vasszorgalma és a kiváló birót jellemző egyéb tulajdonságai nemcsak birótársai, hanem egyúttal a jogkereső közönség és a társadalom minden rétegének tisztán és teljes elismerését szerezték meg részére. A tapolcai ügyvédi kar örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy a jeles birót egy diszkozyülés keretében ünnepelje, ahol őt a kar egyik tagja szép beszéddel üdvözölte, majd pedig a tapolcai kir. járásbíró elnöke tolmácsolta meleg hangú beszédben elismerését és üdvözölte őt a vezetése alatt álló bíróság részéről, amire az ünnepelt válaszólt magas szárnyalású, ragyogó ékeesszózással elmondott gyönyörű beszédben. Az ünnepélyen részt vettek a helybeli kir. járásbíró, a főbíró hivatal, az állampénztár, az ügyvédi kar, a tantestületek és az államvasutak helyi exponense. A jubiláns Szabadkán, az ország egyik legnagyobb hitközségének életében évtizedeken át vezető szerepet vitt, amennyiben őft eleinte a hitközség képviselőtestületében foglalt helyet, majd annak előljáróságában mint ügyész működött, később iskolaszéki elnök volt, végül pedig a hitközség elnöke lett és az új templom építése és felavatása idején, valamint az összes hitközségi intézmények fejlesztésének legvirágosabb korszakában viselte őft ezt a tisztséget és fejtett ki boldogult dr. Singer Bernát főrábbival együtt megbecsülhetlen és eredményes tevékenységet ezen minőségében. Szabadkáról Makóra költözött, ahol hét éven át mint képviselőtestületi tag vett élénk részt a hitközség életében, jelenleg pedig a tapolcai hitközség képviselőtestületében foglalt helyet és fejt ki értékes tevékenységet.

— Dr. Pető Sándor sírköteleplezése november 5-én, vasárnap délelőtt lesz a rákoskeresztúri temetőben. A hitközségi előljáróság a sírkövelési ünnepen dr. Váczonyi Vilmos, dr. Glücksthal Samu és Ledermann Mór előljárók által képviselteti magát. A sírkövelés a legdiszesebb egyházi szertartás keretében megy végbe. A közönségnek külön villamoskocsik állanak rendelkezésére. Indulás a Rókus-kórháztól délelőtt 10 órakor.

— Koszorúmegváltás. Weisz Samu ur elhunytá alkalmból Friedmann Mór né és Kleinberger Henrik né koszorúmegváltás címén 1000—1000 koronát adományozott a jászvárosi elemi iskola szegény tanulóinak tankönyvekre.

— Értesítés. A ferencvárosi zsidó templomot, páva-utcai templomunk építését megkezdjük. A templomi ülőhelyeket örök áron eladjuk. Az ülőhelyek vételára folyó évi november 15-éig naponta, szombat kivételével, reggel 9 órá-tól déli 12 óráig a Páva-utca 30. sz. alatt befizethető. A tízévi bérlet fejében befizetett összegeket a vételárba beszámítjuk. Dr. Zahler Emil körzeti elnök.

— A zsidó orth. leányok kultúregyesülete (Zsolka) nov. 4-én szombaton este 6 órakor az orth. hitközség Kazinczy-utcai székházának dísztermében kizárólag tagjai részére műsoros teadélután rendez, melyre a tagokat ezúton is meghívja az elnökség. Belépődíj nincs.

Hetvenöt éves nőgyesület. A miskolci izraelita nőgyesület okt. 29-én tartotta működésének hetvenöt éves jubileumát. Az ékes multu nőgyesület jubileumát díszközgyűlésen ünnepelte meg, amelyen különösen méltatták a díszelnököt, dr. Gencsi Samunét, aki negyven esztendeje áll az egyesület élén. A közgyűlés után hangversenyt rendeztek, amelyen Bán Erzsébet énekesnő, Hercz Magda, Kelety Lili zongoraművésznő és Zahler Magda táncművésznő léptek föl.

A kántoriskola megnyitása. Tudvalevő, hogy a pesti izr. hitközség előljárósága kántoriskolát létesít, amelybe a beiratások megkezdődtek. Felvételeknek rendes tanulók, akik helyben laknak és a kántori előimádkozói vagy tóraolvasói pályára készülnek, a 19. életévet meghaladták, de a 30. év-nél nem idősebbek, egészséges szervezettel bírnak és a kántori állásra megfelelő előképzettséget tudnak felmutatni. Lesznek rendkívüli hallgatók is, akik valamely vidéki hitközségnél kántori vagy előimádkozói minőségben vannak alkalmazásban és a kántoriskolát állandóan nem látogathatják. Az oktatás teljesen díjmentes és a kántoriskola növendékei a hitközségi templomok énekkaraiban nyernek alkalmazást. Kellően felszerelt kérvények a pesti izr. hitközség szerződési ügyosztályánál (VII., Sip-u. 12. II. 26.) nyújtan-dók be, ahol minden bővebb felvilágosítás megszerezhető.

Vallástársadalmi előadások a dohány-utcai templomban. Dr. Lederer Sándor hitközségi elnökhelyettes kezdeményezésére és javaslatára a hitközségi előljáróság elhatározta, hogy a vallásos érület mélyítése és a hitűség szilárdítása céljából vallástársadalmi előadásokat rendez a dohány-utcai templomban. Ezek az előadások minden második hétfőn délután 5 órakor kezdődnek. A zsidóság magasabb tanainak minél szélesebb körökben való ismertetése és terjesztése érdekében a hitközség főrabbi-jai felváltva fognak előadásokat tartani. A vallástársadalmi előadásokon az összes templomok egyesített énekkara is közreműködik és művészi orgonajáték is emelni fogja a vallási előadások hangulatát. Az előadásokra a templomba való belépés díjtalan lesz, de mint-hogy minden előadás egy előre meghatározott jótékony-céllal lesz egybekapcsolva, a bejáratoknál urnák lesznek felállítva, hogy mindenki tetszése szerint adakozhasson. Rendkívüli jelentősége lesz a templomi előadásoknak, mert a vallásos eszmé szolgálatát mellett a zsidó templomi ének- és zeneművészet fejlesztését is előmozdítani fogja.

Visszatérnek az internáltak nyomorával. A zakar-gszegi izraelita hitközség közli: Panaszos levelek érkeztek, hogy az ország több helyén az internálótáborból állítólag kiszabadult egyének vagy más vakmerő alakok az itteni zsidó internáltak segélyezésére hitközségünk pecsétjével és Boschan elnök, vagy Deutsch választmányi tag, esetleg a rabbinátus pecsétjével és dr. Junger főrabbi aláírásával könyvradományokat gyűjtenek. Kijelentjük, hogy ugy az aláírások, mint a pecsétek hamisak, mi gyűjtésre senkit sem hatalmaztunk fel s óva intjük hitsorsosainkat, hogy ilyen gyűjtőknek ne adjanak hitelt, hanem juttassák a csakókat egyenesen a rendőrség kezére.

Coboly marmota-kabók jutányosan Breitfeld szőlésnél, Váci-u. 10.

Aranylakodalmom. Mauthner Pál nagykereskedő, a kereskedelmi élet számottevő tényezője, a zsidó jótékony-ság nemesszívű istápolója az elmúlt héten tartotta házasságának ötvenedik évfordulóját feleségével, szül. Schwarz Fannyval. A köztisztelőtben álló ősz házaspárt az alkalomból meleg szerefféttel vették körül családtagjai és jóbarátai.

Köztisztelőtben. Hirsch Károly és neje november 4-én délután 4 órakor ünnepelték a dohány-utcai templomban házasságuk huszonötödik évfordulóját. A köztisztelőtben álló ünnepeltet az alkalomból számosan keresték fel szerencsekívánataikkal.

Barmicvá. Mezős Vilmos volt országgyűlési képviselő fiának szombaton volt a barmicvája a hitközség Wesselényi-utcai iskolájának templomában.

615. sz./1922.

A budai zsidó hitközség tagjaihoz!

A hitközségi

választók névjegyzéke

folyó év november hó 2-től 16-ig a hitközség irodájában (II. ker., Fő-utca 12. szám)

megtekinthető.

Felszólamlások ezen idő alatt ugyanott írásban eszközölhetők, vagy személyesen 12-én délelőtt 10 órakor, 16-án este 6 órakor.

Az előljáróság.

Menyasszonyi kelengyék, bőbő fehérneműk Székely Jenő néi IV., Mammernayer Károly-utca 2. (Szervita-tér sarkán).

Bőrgarnitúrákat csak elsőrendűt készit és exportál Flesch Kárpitos Budapest, VII., Szövetség-u. 38. Magyar színházzal szemben.

Elite-márka

Fiume Cognac Medicinal

„Fiume” szőjegyre különösen ügyelni!

Adriatika R.-T.

Iroda: Budapest, I., Horváth Miklós-utca 8.

Telefon: József 33-00.

Fehérnemű-kelengye, vászon, asztalnemű
 izlőses kivitelben
FENDRICH IMRE és TÁRSA cégnél Budapest, IV., Deák-tér 3.

Paróka, PÜRCHER és FRITZCH UTÓDA Fritsch Wenzel hajmóvászói művészei
 „Sixtus” védjegyű. Minden hölgynek szeszáción! Képrőbálható költségmentesen, vételkényimer nélkül
 Budapest, V., Dorottya-utca 1. sz. (Borbély-palota)

REFORM

FOGÁSZATI

műfog kaucsukba foglalva 500 K. Reform lemezen műfog 1000 K. Reform műfog asztalpadlásmentes 1500 K-tól 2000 K-ig. Amerikai porcelán fogkorona 2000 koronától. Blombák, fogtisztítás mérsékelt áron. Vidékieknek soron kívül rendelés egész nap. Vasár- és ünnepnap 10-1 óráig. **Dentist Fenyvesi Menyhért** fogászati intézete, Budapest, IX., Ráday-utca 5. (Kálvin-tér mellett.)

Menyasszonyi kelengyék fehérműleek, asztalműleek, vásznak és sifonok rendkívül-leszállított árban kaphatók **Bleyer Sándor** Budapest, IV. ker., Haris-köz 5. szám. **Különlegesség kézmunkajüggönyökben és ágyszerítőkben!**

LARISNYA

LUKÁCS ÉS PÁSZTOR
Budapest, IV., Egyetem-utca 11.
(Gróf Károlyi-palotával szemben)

minden cipő-szabón

F.T.

Fischmann Testvérek
keféárugyára
Budapest, V., Ugysök-utca 22. sz.

PAPLANÉRT első utja Szalai
a paplankirályhoz legyen. VII., Kertész-u. 35.

Dr. Rajnik Pál

Ízületbetegségeket gyógyító Intézete
Budapest, VII., Városligeti fasor (Vilma királynő-ut) 11-13.

Rendelés délután 3-tól
Röntgen. — Quarz-kezelés. — Óltásos
kezelés. — Mesterséges légvétel.

LISZTET
a nagyban malomáraknál
olcsóbban
megrendelésre házkhoz szállítunk
Budapesti Áruforgalmi r.-t.
Budapest, VII., Kiszáti-tér 16. sz.
Telefon: József 38-16

ELŐSZOBABUTOROK

konyhaberendezések, gyermek- és leányzóbabutoros, nagy raktára. **HAVAS (Kohn) FÜLÖP** asztalom-
mestere, Budapest, VII., Rózsa-u. 20. Telefon: J. 2-45

Hagymát, dugghagymát, fokhagymát

KLEIN JENŐ hagymagyárosító, Budapest, IX., Lónyay-utca 28

— **Házasság.** Dr. Hevesi Ferenc, székelykeresztvári hitközség főrabbi, dr. Hevesi Simon pesti főrabbi és neje fia november hó 5-én, vasárnap déli 1/2 12 órakor tartja esküvőjét a dohány-utcai templomban **Rottenstein** Magdával, **Rottenstein** Mór és neje leányával. A zsidó társadalom meleg szeretettel veszi körül ez alkalomból dr. Hevesi Simon főrabbit és nagyrahivatott fiát.

Dr. Siegler Sándor Lévai Máriaival és dr. Siegler Béla Lévai Erzsivel november hó 5-én délelőtt 1/2 11 órakor tartják esküvőjüket a Terézvárosi Casinó helyiségében (VI., Liszt Ferenc-tér 9. I. em.).

Dr. Baróth Marcell budapesti ügyvéd november 7-én tartja esküvőjét **Friedmann** Renéevel, **Friedmann** Adolf földbirtokos leányával Rozgonyban.

Kertész Izsó **Klein** Mariskával október hó 29-én házasságot kötött.

— **Hymen.** **Weisz** Margitkát, Udvariból eljegyezte **Láng** Jenő Magyarakeszről. (Minden külön értesítés helyett.)

Goldschmied József és **Strasser** Erzsébet házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Jungreis Antal csengeri főrabbi fia, **Salamon**, eljegyezte **Roóz** Cilikét Ópályiból. (Minden külön értesítés helyett.)

Lovas Izsó zenekonzervatórium-igazgató leányát, **Erzsikét** eljegyezte **Lovas** György. (Minden külön értesítés helyett.)

Özv. **Kron** Ignázné, dombrádi földbirtokosné leányát, **Blankát** eljegyezte **Weisz** **Varjas** Lajos kereskedő, Budapest. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Halálozás.** **Waldhauser** Ignác földbirtokos Csesznekén (Veszprémm.) meghalt. Október huszadikán temették. Sirjánál **Tóth** Sándor magyarszentkirályi református lelkész mondott búcsuztatót. Beszédében alapigeként a sirató Jeremiás prófétát hozta fel.

Krása Manó, előkelő zsidó patricius család feje, e héten elhunyt Budapesten. Kiterjedt tekintélyes család gyászolja a jótékony, nemes szívű elhunytat. Köztük leánya, **Kerpel** Vilmos hitközségi helyettes előljáró köztisztelt neje, az V. ker. zsidó nőegylet vezető egyénisége.

Közvetlenül az ünnepek előtt halt meg Székelykeresztvárott az ottani orth. hitközség agilis, derék alelnöke, **Österreicher** Miksa, a Vidor Testvérek-féle cukorgyár megalapítója és igazgatója tagja. Végtisztességén **Heinrich** Armin főrabbi, ki maga is gyászhatót ált. búcsuztatta a korán elköltözött jötevőt. Utána dr. **Fürst** Aladár, a pesti zsidó főgimnázium tanára, a nemesen érző emberbarátot méltatta, aki évtizedekig tartott súlyos betegségében és emberföltötti kínjai között is mindig csak örömet, boldogságot terjesztett maga körül.

— **Hősök emléke.** A felekezeti egyetértésnek igen szép példáját mutatta a veszprémmegyei **Enying** község, amely a háboruban elesett 88 hősi halottjának emlékét felemelő ünnepség keretében tisztelte meg. Az emlékünnepből a helybeli zsidóság is kivette részét. Az ünnepség a református templomban levő ünnepi istentisztelettel kezdődött, amelyen **Szűcs** Zoltán lelkész tartott magasszárnyalású szónoklatot. Innen a megjelent előkelőségekkel az élén a közönség felekezeti különbség nélkül a zsidó templomhoz vonult, ahol az **Isten áldd meg a magyart** eléneklése után **Wertheim** Mihály leszerelt népfelkelő százados lendületes, gyönyörű beszédben áldozott a hősök emlékének. A kántor kaddist mondott, majd a Szózat után a menet átvonult a római katolikus templomba, ahol **Szönyeghy** István helybeli tanító gyönyörű énekével emelte a mise fényét. Délután még csak folytatódtak az ünnepségek, amelyeknek felemelő szépsége hosszu ideig kellemes emléke lesz **Enying** község közönségének.

Héctőp, sárcipő kapható, javítható **Neumann-nál**, Nagymező-u. 44.

— **Segítsünk az éhező gyermekeken.** A pesti izraelita hitközség jótékonyági ügyosztálya az idel télen is gondoskodni kíván a hitközség iskoláiba járó gyermekek élemezéséről és fölruházásáról, a cél elérése érdekében az ügyosztály előljárója, **Grauer** Vilmos dr. és tanácsosa, **Blächer** József fölhívást intéznek a zsidó társadalomhoz, hogy adakozzanak és adományokkal tegyék lehetővé az éhező gyermekek sorsa megjavítását.

— A Pépai Zsidó Ifjak Egyesülete, melynek célja a vallási érzelmeknek a zsidó ifjuságban való ébresztése és a zsidó tudományok iránti érdeklődés fejlesztése, okt. 28-án tartotta Marton Ig. L. ur elnökök elnöke alatt 13 éves fennállásának ünnepségét, mely alkalommal tisztulási keretben egyhangulag elnök lett: Willner Jakob, alelnök Rapaport Albert, pénztáros Neumann Zoltán, titkár Krossa Sándor, ellenőrök Willner Rezső és Salamon Mór s az öttagsú választmány: Weltner Dezső, Herczog Gyula, Neumann Dávid, Wittmann M., Kohn Dezső.

— Kecskeméti Lipót könyve. A nagyváradiak ünnepelt főrabijára hatalmas új könyvet adott ki ezen a címen: **Vallási zsidóság és nemzeti zsidóság.** Abban a történelmi élet-halál harcban, melyet az erdélyi magyar zsidóság a cionizmus ellen folytat, ez a könyv fegyver, viharálló páncél és vesérfonál a tévelygő zsidó lélek számára. Minden magyar zsidó házban ott kell lennie e hatalmas beszédgyűjteménynek, mely a kiváló író és egyházi tudóst teljes ragyogásban és harsogásban mutatja be. Kecskeméti könyvét, mely elvetve a **nemzeti zsidóság** téveszméjét, a **vallási zsidóság** halhatatlan gondolatát dicsőíti meg, legközelebb részletesen ismertetjük. Addig is jelezzük, hogy a könyv kiadóhivatalunkban megrendelhető. Ára 500 korona.

— Müller Lajos butorgyáros, Dehánycsa 37.

— A balmazújvárosi Jesiván néhány talmudista bachur felvétetik ellátással és szép mellékjövedelemmel. Jelenkezés a balmazújvárosi főrabbinál.

— Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. mai rendes évi közgyűlésén az 1921/22-iki üzletév zárszámadásait egyhangulag elfogadták. A részvényenkénti ötven korona osztalék f. 4. november 1-étől kerül kifizetésre. A közgyűlés Schuster dr.-t, az Általános Cseh Bankkegyesület elnökét az igazgatóságba beválasztotta. Az igazgatóság Décsi Mór, Fröhlich Pál és Mátyás Jenő igazgatóhelyetteseket az igazgatói, Fürst György főpénztáros-cégvezetőt a pénztárigazgatói, Aczél Armand cégvezetőt az igazgatóhelyettesi címmel ruházta fel és Bodon Imre, Perl Arnold és Vas Lajos főtisztviselőket cégvezetőkké nevezte ki.

— Szegény gyermekek felruházása. Az Egri Izr. Patronázskegyesület október 26-án tizennégy gyermeket ruházott fel tetőtől talpig jó meleg téli ruhával. Kaufmann Alfréd, Pressler Miklósné, dr. Schwartz Sándorné, Domán Vilmosné és Biedermann Olga érdeme, hogy a szegény gyermekek még a nagy hideg beállta előtt kaphatták meg a jó téli ruhát.

— A zsidó diákokért. Héber Ferenc szigorló orvos Jánoshalmán gyűjtést indított a szegedi diákmenza javára. A gyűjtés 16.800 koronát eredményezett, melyhez Rosenberg Dezső (Jánoshalma) 7000, Weitzenfeld Andor 3000 koronával járult hozzá. A jánoshalmi zsidók jószívűségének szép eredményét rendeltetési helyére juttattuk.

— Kérélem. Stein Lipót, Erdélyből menekült fényképező súlyos beteg, nagy nyomorban, ki haza akar menni, kéri hitsorsosait, hogy támogassák. (Címe: Népszálló, Aréna-ut 150., II. 66.)

— A Magyar Olomárgyár és Fémkereskedelmi R.-T. alapítókéjét 10 millióról 20 millió koronára emelt fel. Egy régi részvényre egy új vehető át 1500 koronáért november 7-ig az Angol-Magyar Banknál.

— A Gróf Csáky László prakfalvi vas- és acélgyár Rt. az 1921-22-iki üzletévre 32 K osztalékot fizet. Az esedékes szelvény november 2-től kezdve a Budapest-Lipótvárosi lakarekpenztárnál lesz beváltható.

— ADOMÁNYOK. E héten beérkezett hozzánk: Tetszés szerinti klesszúra: Grosz Jolán 150 K, Weisz Miksáné 1000 K, Steuermann Izidor Kajdacs 50 K, Répcelaki izr. Nőkhilkség 300 K, Koch Mihályné Jánosháza 100 K, Blum József 100 K, Herz Ernő 300 K, Szenes Gyula Szolnok 1000 K, Sáfár Dávid Poztaecseg 1000 K, Sz. L. Kunszentmárton 1000 K, Kemény Károly Győr 500 K, Grünwald Lajosné Debrecen 1000 K, Beck 70 K. — Szentfeldi nyomorgók részére: Kiofásky Viktorné 100 K, Dick Salamon Tolcsva 200 K, Dávid D. Demő Csopreg 40 K, öz. Steiner Sándorné 150 K, Szilcszer Simon Zalabér templomadóomány 25 K. — Zsidó vak katonák részére: Kiofásky Viktorné 100 K, öz. Steiner Sándorné 100 K. — Zsidó vakok intézete részére: Burger Jakabné 100 K, Répcelaki izr. Nőkhilkség 300 K, Sz. L. Kunszentmárton 1000 K, V. L. 500 K. — Zsidó leányárvaház részére: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K. — Magyar Zsidó Ifjakal haláljáért javára: Bálint Magda Hatvan 500 K, Sz. L. Kunszentmárton 1000 K, Klein Dénes Papkészi 5025 K, V. L. 500 K. — Bródy Adél gyermekérvény-javára: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K. — Weiss Alice gyermekérvény-elt-hom javára: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K. — Országos izr. patronázs-

Dr. Röh Béla

Elektromágneses gyógyítóberendezés

az összes modern villamos és sugaras gyógyeszközzel

Fájdalommentesen gyógyít!

Ideggyógyt., érzékenységet, fejfájást, szédülést, fülzúgást, nagyfeszülést, ideggyógyt., ischiaszt, bénulásokat, gerinc-, szív-, gyomor- és bélbajokat, agyvérzéseket, hajhullást, rheumát, köszvényt, újszülöttek elmebetegségeit.

VII., Vilma királynő-ut 18.

Kérjen prospektust!

Telefon: József 26-24.

Hálószobákat

ebédlőket, uriszobákat, szalon- és klubgarnitúrákat, konyha- és előszobaborendezéseket legmérsékeltébb árban szállít: Sándor Ignác butorárháza, Desevfy-utca 8.

Szőrmekabátok

legújatosabbban beszerezhető **STERNLICHT A.** Szőrmekabátok, régi ruhák-utca 1. Telefon: 142-19.

Füredi szücs

Kabátok mérték után, készletraktáron, javítások pontosan eszközöltetnek. VI., Szendy-utca 5. Teréz-körút sark. Telefon: 137-97.

Társaságbeli urinő,

különö gazdasszony, vállalja estélyeknél, jouroknál és minden alkalomra az összes rendezést, süstést, főzést egyedül végzi pompás kivitelben. Vidékre is megy. Szives meghívást vár „Elsőrendű munkaerő” jeligére a kiadóba.

Tükörüveg,

tüköröket és cintábfákat a legmagasabb árban vesz. Üvegezést elvállal. Markovits Kazinczy-u. 14. Tel.: J. 134-45

Person

gumiszorok a cipőt tartósabbá és elegánsabbá teszi.

Az ékszerlembház közli, hogy eladó ingyen becsúli meg! Arany-, briliáns-, ezüstért ékszereit ingyen becsúli meg! óriási árat fizet Budapest, VII. kerület, Alsóerdősor 3. szám (Rákóczi-ut sarok).

CIPŐ

ELEGÁNS,
TARTÓS,
OLEGÓ!

Very Well cipőház

Rákóczi-ut 1-2.
nagy női cipő- és szőrmegbolt

Adler szücs Alaska róka-, szürke róka, szürke farkas- és szörme-

VI., Király-utca 94.

PAPLANOKAT

Garay-utca 43. sz. olcsón vásárolhat.

kabátok a legjutányosabb árban
péhelyvel, vattával és gyap-
juval csakis **Dorochevitz**
paplankészítőnél VII. ker.,
Átdolgozásokat vállalok.

SZÖNYEGET minden fajtát legkülansab-
ban **vess és elad**
Rudas és Hadl IV. ker., Petőfi-tér 5.
(Brisztol-szállóval szemben).
* * * Telefon: 164-33. * * *

**Korall- és borostyán-füzérek, gránát-
ékszerek, gyöngyök, arany- és ezüst-
régiségek vétele a legmagasabb árban**
KRAUSZ TESTVÉREK műtővösök IV., Hariszkóz 4.

HANS ELKÉN rokkant **kályhászmester**
VIII., József-utca 58.
Elvállal cserépkályhák átrakását és minden e szakmába
vágó munkálatokat a legjutányosabb árban.

EISERNÉ és SZULNERNÉ

GYERMEKVIVAT-SZALONJA

Béreni-ház VI., DESSEWFFY-UTCA 5. Tel. 128-74

Fiú- és leány-gyermekruha-, felöltő modelljeiben a legizlésebb szín-
összeállítás, kifűző minőség és elsőrangú kidolgozás összpontosul.

BUTOROKAT legolcsóbban vásárolhat
PÁRTOS-nál
Budapesti, Andrássy-út 52.
Vidékre csomagolás díjtalan. (Bejárni Elővívő-útrán.)

**Nem loptam
én életemben,**

mégis meggyanúsít vele, ha
felmászik
IV., Kossuth Lajos-utca 8., II. 4. szám
alatti lévő Képszalonba és látni fogja,
hogy a pénz devalvációja ellenére már

2850.- koronától kezdődőleg
vásárolhatja meg nálam alkalmi ajándék-
nak is rendkívül megfelelő, kiállító mű-
vészek által készített eredeti készítmények.

Solymosi Képszalon
Telefon: 78-72.

egyenlőt javára: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K. — Izraelita Ágokháza
részére: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K. — Szegény zsidó tanulók ré-
szére: Weisz Magda, Steiner Ilona és Kovács Mihály középisk. tanulók
által rendezett színelőadás jövedelme 500 K. — Izraelita Szeretetszolgálat
részére: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K. — Zsidó hadihözvegyek és ár-
vák javára: Gutlohn Soma Tatabánya markir. alkalmából 250 K. —
Izraelita Siketnémák Intézete részére: Sz. L. Kunszentmárton 1000 K.
— Ehez zsidó gyermekek javára: B. Margit 100 K, Név nélkül Mór 30
K, Stejnmann Izidor Kajdacs 100 K, Sipos Ignác 100 K, Gutlohn Soma
Tatabánya markir. alkalmából 250 K, Sipos Márton 250 K, N. G. 500
K, Mátyásné Szabadszállás 100 K, Vágó B. Jenő 200 K, Maros Rózsika
IV. elemi iskolai növendék születésnap ajándéka 500 K, Barta Manóné
Wien 800 K. — Zsidó menza részére: Répcelaki izr. fiókhitközség 500
K, „Haladás imaház” előjárósága 10.000 K, Deutsch Árpád Zalalövő
500 K, Klein Lajos Ücsöd templomadómanya 250 K, Lusztig Zoltánné
egy diák ellátására november-december havi hozzájárulás 2000 K. —
Wien magyar zsidó iskolai hallgatók javára: Dr. Spatzer Vilmos 500
K, Szántó Lipót S.-Berzeuce 100 K, Fürst Pál 50.000 osztr. K. Helmler
Ernő 80.000 osztr. K. — Zsidó imárviház részére: Burger Jakabné
100 K, Ballint Magda Hatvan 500 K, Scheiber Adolf Berhida 200 K. —
Zsidó nélkülözö internáltak részére: Özv. Farkasházy Vilmosné 100 K,
Vermes Nándor 500 K, G. B. 200 K, Berkovits Armin 200 K, „Haladás
imaház” előjárósága 5000 K, Répcelaki izr. fiókhitközség 500 K, Kiof-
szky Viktorné 300 K, Sipos Ignác 100 K, Klein Henrik 300 K, Özv. Stei-
ner Sándorné 100 K, Komlós Dezső Cegléd gyűjtése Rosenthal Miklós
születésnapja alkalmából 4150 K, Stern Mátyásné Szabadszállás 200 K,
Faragó István borkereskedő Csongrád 2000 K, Melykúti izr. hitközség
tagjainak templomadómanya Szabó Kálmán hitk. elnök útján 1650 K,
Klein Lajos Ücsöd 250 K, Sárosi Soma számlartó Vasmagyar 1000 K. —
Külföldön tanuló magyar zsidó iskolai hallgatók javára: B. Margit
100 K, Vogelbut Armin nyug. tanfelügyelő 400 K, Weisz Izidor és Ilona
Zsambék 1000 K, Grüber Vilmos Szombathely havi hozzájárulás 1000
K, Gross Henrikné Sarkad 500 K, Özv. Sch. L.-né 1000 K, Penyő Pé-
láné 250 K, Strein Béláné 300 K, Kemény Jenő Orosháza 1000 K, Sch.
J. Tamási 200 K, Vermes Nándor 500 K, Grossmann Dezső Pomáz
gyűjtése Golllich Ilonka és Grossmann Bözsike eljegyzése alkalmából
2150 K, Sárosi Soma számlartó Vasmagyar 10.000 K, dr. Peszach Schle-
singer Keszthely 100 K, Tauchner Mór 1000 K, Blumenthal Hermína
1100 K, Singer Béla Mohács 1000 K, Kemény Péláné 500 K, Boda Iz-
idor 200 K, Heller Dávidné Nagybeskerek 20 dinár = 980 K, Silberer
Béla 500 K, S. L.-né 2000 K, Berkovits Armin 200 K, B. J. Komádi
1000 K, Ormai Margit Csongrád 400 K, „Haladás imaház” előjárósága
1000 K, Deutsch Ottó Szombathely 1000 K, Pender Margit Zalalövő
7020 K, Paksi statusquo izr. hitközség tagjainak templomadómanya
Gerő Simon hitközségi jegyző útján 2500 K, Sch. S. 100 K, Répcelaki
izr. fiókhitközség 1500 K, Miklós Tommy 1000 K, Faludi Zsigmond
Csepreg 500 K, Székely Éva 500 K, dr. Krausz Árpád Nagyatád 1000
K, dr. Jelinek Hermann Nagyatád 1000 K, Katona Géza Nagyatád
1000 K, Vas István Szentendre 370 K, Sipos Ignác 100
K, Klein Hőske Törökszentmiklós 50 K, Nádor Henrik Keszthely
100 K, Lörcincz Jenő Erzsébetfalva 100 K, Hellerné Igyer
200 K, Asztaltársaság Csorna 200 K, Klein Henrik 400 K, Weisz Mór
200 K, Sch. G. 1000 K, Stern Mátyásné Szabadszállás 200 K, Schwartz
Giza Felsődabas 1000 K, Vágó B. Jenő 200 K, Hoffmann Manó 200 K,
Harnet Ede 200 K, Gross Miklós Özd gyűjtése dr. Mandel József dok-
torra avatása alkalmából 3282 K, Klein Lajos Ücsöd templomadómanya
250 K, Lusztig Zoltánné 2000 K, N. N. 10 dinár, Frankl Lászlóné 200
K, Klein Jolán Karcag 500 K, Englender Lajos Ceszter 1000 K, Grün-
wald Lajosné Debrecen 1000 K, dr. Kiss Dezső Csongrád 1000 K, Par-
kas Dezső Csongrád 500 K, Popper Sándor Budakalász 200 K, Goldstein
József és Németh Farkas gyűjtése Fischl Lajos újszülött-fiának hisz-
milója alkalmából. Hozzájárultak: Dr. Fischpon Jenő 500 K, Gold-
stein József 500 K, Goldstein Zsigmond 500 K, Goldstein Sándor 500 K,
Balázs Lipót 1000 K, Berger Lajos 500 K, Brandstädter Jenő 500 K,
Fischl Lajos 500 K, dr. Steinberger Márton 1000 K, Binét Bernát 500 K,
összesen 6000 K. — Zalaegerszegi zsidó internáltak gyermekeinek (az
Orsz. Izr. Patronázs-Egyesület akciója): Dr. Balázs József 1000 K. —
Szegény rabbik özvegyeinek (az Orsz. Rabbigyesület akciója): Szántó
Lipót S.-Berzeuce 100 K. — Fuchs Klára részére: Krausz M.-né 150 K,
Répcelaki izr. fiókhitközség 150 K, Purjesz Sándorné Sajókaza 400 K. —
Gerstori Ernőné részére: Répcelaki izr. fiókhitközség 150 K. — Béna
rabbi részére: Vágó B. Jenő 100 K. — VIII-IX. ker. nőegylet részére:
Geiring Vilmos leánya eljegyzése alkalmából egy szegény menyas-
zony részére 500 K.

— Hibaigazítás. Preisach Mór a külföldön tanuló magyar zsidó
iskolai hallgatók javára 2000 K-át adományozott.

NAPTÁR

Vasárnap, nov. 5. chesván 14., hétfő 15., kedd 16., szerda
17., csütörtök 18., péntek 19., szombat 20. Heti szidra:
Vájero (M. I. 18.—23. f.). — Háftoró: Veiso áchász (Kir.
II. 4. f. 1—37. v.). — Szombat bejövetele: 4 ó. 25 p., kimene-
tele: 5 ó. 5 p.

Főszerkesztő: Dr. Szabolcs Lajos.
Felcélós szerkesztő: Dr. Gedő Árpád.
Felcélós kiadó: Gáspár Márk, igazgató.

Legszébben és leggyorsabban

festenek és tisztítanak **Engel Testvérek** műfestő és vegytisztító-gyára, női
és szöveteket. Főüzlet: VII., Sip-utca 11. Telefon: József 128-14.

Zománcedény,

háztartási és konyhaszerszerek cikkek legjobb be-
vásárlási forrás. Szállodai és vendéglői edények nagy választék-
ban **Léon Kálmán** cégnél, Budapest, Király-utca 76.
(Király Színházzal szemben.)

PÁLYÁZATOK

Ülésbás: Minden szó egyszeri belkötés 12 K, vastagon szedett belkötés 20 K. Pályázatok felvétele: Lipót-körút 26.

KÁNTOR-METSZŐI ÁLLÁS

A Róhányai Izs. hitközségél sűrűsben betöltendő a másodkántori állás, mellyel a metszői teendők is kapcsolatosak. Kiváló hanggal bíró és rendelkezéssel megkezdés szerint. Pályázati kérvények november 20-ig köldők be. Fizetés megegyezés szerint. Az előjáróság. 3022

A Berettyóújfalui aut. orth. Izs. hitközség egy kántormetszői állásra pályázatot hirdet. Három elismert orth. rabbittól kabbolólal bíró, vallásos életű, jó hanggal rendelkező metszők adják be ajánlataikat alulírt elnökséghez, legkésőbb nov. 20-ig. Csak 40 éven aluli, lehetőleg kis családdal rendelkező magyar állampolgárok pályázhatnak. Javadalmazás: természetbeni lakás, megegyezés szerinti készpénzletetés a szokásos mellékjövödelmekkel. Berettyóújfalui, 1922. okt. 26-án. Liebstain Lázár hitk. elnök, Grósz Samu hitk. jegyző. 3072

A Tiinyel orth. Izs. hitközség keres egy metszőt, kántort és pázkenert. Fizetés megegyezés szerint, továbbá lakás, kert és sechita. Pályázóktól megkivántatik, hogy három elismert orth. rabbittól kabbolólal bírijanak. Kérvények alulírt hitközségi elnökhöz köldendők. — Utiköltség csak a megválasztottak terítetik meg. Tiinye, 1922 október 25. Ali Salamon hitközségi elnök. 3093

ELŐMÁDKOZÓ-METSZŐI ÁLLÁS

A Békéscsaba aut. orth. Izs. hitközségél az egyik metszői állásra megürült, melyre elsőrangú metszők és előmádkozók pályázhatnak. 40 évnél fiatalabb magyar honos, három elismert rabbittól levő kabbolólal kell pályázóknak rendelkezniük. Javadalmazás a mai viszonyoknak megfelelően biztosítva. Utiköltség csak a próbaközelésre meghívottaknak lesz megtérítve. 3041

A pécsváradí congr. Izs. hitközség mint anyakönyvi kerület pályázatot hirdet egy előmádkozói állásra. A pályázótól megkivántatik, hogy söhlet ubodek vekore és mohel legyen. Továbbá három rabbittól legyen kabbolója. Előnyben részesülnek azok, kik négy középiskolát végzetek. Javadalmazás: évi 100.000 korona készpénz, egész sechita, szabad lakás, kerthasználat és a szokásos mellékjövödelmek. Az állás azonnal elfoglalható. Utiköltség csak meghívottak terítetik meg. Kellően felszerelt kérvények november hó 15-ig az alulírt hitközségi elnökhöz köldendők. Pécsvárad, 1922 okt. 23. Szilcz Dávid hitk. elnök. 3052

A rákosligeti Izs. hitközség egy bitoktató söchet ubodek balköre és kellemes hangú előmádkozót keres. Fizetés megállapodás szerint. Főhellyen magyar honos, kis családú, 40 éven aluliak pályázhatnak. Dr. Blum hitközségi elnök. Utiköltségre csak a meghívottak tarthatnak igényt. 3077

HITOKTATÓI ÁLLÁS

A Berettyóújfalui aut. orth. Izs. elemi iskolában nyugdíjazás folyán megüresedett hitoktatói állás betöltendő. Nötlen pályázók adják be eddigi működési bizonyítványaikkal, valamint fizetési igényeik megjelölésével felszerelt ajánlataikat alulírt elnökséghez, legkésőbb 1. évi nov. 20-ig. Utiköltség csak a meghívottak terítetik meg. Berettyóújfalui, 1922. okt. 26-án. Liebstain Lázár hitk. elnök, Grósz Samu hitk. jegyző. 3071

A pécsi Izs. hitközség előjárósága középiskolai hitoktatói állásra pályázatot hirdet. Pályázó egyben a hitkört működésében helyettesíti s a kultusziszviselők státusába sorolt. Pályázók sziveskedjenek családi állapotukat s eddigi működésüket, valamint képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket mielőbb a hitközségi előjárósághoz eljuttatni. Fizetés megállapodás szerint. Megválasztott az állást azonnal elfoglalhatja. Justus Miksa s. k., hitközségi elnök, Weisz Gábor titkár. 3093

TITKÁRI ÁLLÁS

A kassai izraelita anyahitközségél ujonnan rendszeresített másodtitkári állásra ezennel pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak olyan 30 évesnél nem idősebb, megfelelő elméleti és gyakorlati képzettséggel és képességgel bíró egyének, akik szlovák, magyar és német nyelven jól tudnak fogalmazni, e három nyelvet szóban és írásban bíriák, jártasak a hitközségi ügykezeléshez szükséges zsidó ismeretekben, könyvelésben, gépirásban, jó kézírásuk van és kellő iródi gyakorlattal bírnak. Fizetés: máhaddig, amíg a hitközségél elnökségénél alkalmazásban levő tisztviselők jelenlegi fizetési listájának megfelelően, havi 1500, azaz egyezeröttszáz korona, később pedig a segédtitkári fizetés a hitközségi többi tisztviselők fizetéseinek megfelelően fog rendeztetni. A kellően felszerelt kérvények legkésőbb 1922 november hó 1-éig nyújtandók be a hitközség titkári hivatalánál (Frangepán-u. 17.). Az állást 1922 november 15-én kell elfoglalni. Kossice, 1922 október 20. Dr. Neuwirth Elek hitk. elnök, Szalai Ármán hitk. titkár. 3081

FŐJEGYZŐ-KÁNTOR-METSZŐI ÁLLÁS

A debreceni aut. orth. Izs. hitközség előjárósága pályázatot hirdet: a) a főjegyzői, b) a kántori és c) egy ujonnan rendszeresített söchet ubodek állásra. Fizetés megegyezés szerint. Pályázati kérvények életkort, családi állapotot, eddigi foglalkozást és képesítést igazoló okmányokkal felszerelve 1922 november hó 15-éig Bernfeld Samuel hitközségi elnökhöz köldendők be. Debrecen, 1922 október hó 17. Az előjáróság. 3008

TANÍTÓI ÉS TANITÓNÓI ÁLLÁS

A dunapataji Izs. hitközség tanítót vagy tanitónót keres azonnali belépésre, nyilvános iskolához. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok Schulhof Mór hitközségi elnök Dunapataj címére köldendők. 3082

Kis Komédia Budapest, VI., Révay-utca 18.

Telefon: 14-22.
ROTT és STEINHARDT felléptével Aki azt nem látta... és Der Maharadja von Djepore. Kezdeté pontban fél 8 órakor.

Telefon J.: NEMZETI ROYAL-ORFEUM Telefon J. 121-68.

Minden este 1/2 8 órakor a kitűnő novemberi varietéműsor és Magyar Erzsí vendégfelléptével Aranymadár Harmath-Zerkovitz nagyszerű operettje

Carmen-Mozgó November 2-5-ig

Az élet viharában. — Tolona, November 6-8-ig
Erasébet-körút 8. Tel.: J. 129-54. AZ ORSZÁGUT. — BARGA RÉM.

Értesítés. Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tiszteltetettel értesíteni, hogy a Baum-féle orth. kóser baromfiáletet (Rombach-u. 14.) megvettem és kezelésembe vettem át, hol saját hízalású általában elismert kiskunfélegyházi prima minőségű libáimat, kacsaímat, stb. fogom árusítani. Céloom pontos és telki ismeretes kiszolgálás a legutányosabb áraton. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérem. Tisztelettel ROTH VILMOS.

BUTOR BEHR műasztales Andrassy-ut 60.

Csengery-utca sarok. Fióküzlet nincsen
!!! Ügyeljen a címre!!!

DR. PROPPER ÖDÖN

VII. Rákóczi-ut. 14. Tel.: Józ. 129-85.
ORVOSI KOZMETIKAI INTÉZETE
Szépséghibák eltávolítása. Orvosi kozmetika. Bőrgyógyászat. Fénykezelések. Specifikus eljárások.

Glaser Mihály szücsmester.

Kész szőrmeárak raktára
Budapest, VI., Izabella-utca 68. szám. (Aradi-u. sarkán.)
Atalakítás, javítás, szőrmefestés, nyersbőr-kiszáritás. — Vadbőröket vásárolok.

ZSÁK

ponyva, zsinór kaphatók
SCHILLINGER MIKSA R.T.
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. sz.
Zsák- és ponyvaközelés.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület,

Koronaherceg-utca 17. szám.
Gyárt legkülönbözőbb kivitelben: műlábakat, műkezeket, sörvötöket, haskötöket, gummigörösr-harinyákat stb. Dus választék az összes betegápolási szamiárakban és műszerekben.

Volt pénzügyi titkár,

kit 21 évi szolgálat után elbocsátottak,
házigondnoki állást
vállalna szerény feltételek mellett. Adó-, közigazgatási, házigyben elsőrendű szakértő. Szives megkeresést „doktor 40” kiadóhivatalba kérek.

Műbútor

és perzsaszőnyegek vétele és eladása
LAX bútoráruház Vörösmarty-u. 1. (Almássy-tér sarok)
Vidékre csomagolás.

PYRAM

TERPENTINES CIPO-
KRÉMET HASZNÁLJUNK

APRÓ HIRDETÉSEK

Hirdetési díjazás: Minden szó egyszeri beiktatása 15 K, vastagon szedett betűkből 30 K. Apró hirdetések felvétele: Lipót-körút 26. Jellegű levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők.

HÁZASSÁG

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. Telefon: József 129-51. Dohány-utca 68. 3070

FÖLDBIRTOKOS férjhez adná fiatal, szép leányát. Megbizva: **FISCHER**. 3070/I.

300.000 szokoljal 40 éves uriaszszony férjhezmenne. Bővebb felvilágosítás személyesen **Fischer-nél**, Dohány-utca 68. 3070/II.

SZŐLŐBIRTOKOS dúsgazdag uriember nőülne. Bővebbet **Fischer-nél**. Telefon: József 129-51. 3070/III.

HUSZ MILLIÓVAL férjhezadnám művelt leányomat előkelő családból való nagykereskedő, gyáros vagy földbirtokoshoz. Megbizottam **Fischer**, Dohány-utca 68. 3070/IV.

VIDÉKI vagyonos kereskedő nőülne. Felvilágosítás személyesen **Fischer-nél**, naponta 9-6-ig, Dohány-utca 68. 3070/V.

FÉRJHEZ adnám csinos leányomat százötvenezer koronával, butorral, kelengyével biztos egzisztenciájú emberhez. Leveleket „Jól jár” jellegével a kiadó továbbít. 3074

INTELLIGENS, 30 éves, önálló iparos művelt, háziasszony nevelt leányt vagy özvegyet feleségül keres vallásos házból. Kimerítő leveleket kér „műasztalos” jellegére a kiadóba. 3073

400.000 KORONA évi jövedelemmel, lakás, butor, kelengyével férjhez adnám csinos, jólélt bankhivatalnok nőrokonomat 35 éven felül, korrekt, biztos egzisztenciával bíró uriemberhez. — Ajánlatokat „Háztartásban jártas” jellegére kiadóba. 4036

NAGY JÖVEDELMŰ, divatszalonnal rendelkező hűgomat férjhez adnám lakással bíró, intelligens, 35-40 év körüli iparos, kereskedő vagy hivatalnokhoz. Ajánlatok „Szóke” jellegére a kiadóba. 4039

BENŐSÜLNE 31 éves, izr. vallású kereskedő jobb családba, esetleg özvegy is lehet. Pontos címmel és referenciákkal ellátott levelek „Diszkrétó” jellegére kéretnek a kiadóba. 3054

SZÉP, művelt, háziasszony leányomat hozományával, jövedelemmel férjhez adnám fővárosi, 40-42 éves bankhivatalnokhoz vagy más jobb pozícióba uriemberhez. Lehet özvegy, kis gyermekkel. Leveleket „Nagyon jó család” jellegére a kiadóba. 4027

KIMERÍTÉS hiányában ezen az úton keresek egy szegény, de becsületes gyermektelen özvegyt v. idősebb leányt, aki gyermekeim boldogult anyját tudná pótolni és az igaz anyai szeretetben nevelni tudná azokat. Cím: „Hozomány nélküles” a kiadóba. 3057

30 ÉVES vidéki fakereskedő nőülne cseh megszállott területeiről jobb családból. Leveleket „300.000 cseh korona” jellegére a kiadóba kérek. Ugyanők kizárva. 3095

CSINOS, 22 éves leányomat férjhez adnám 300.000 korona hozományával járózsidó zsidó önálló iparoshoz. Leveleket teljes címmel „Szóke” jellegére a kiadóba. 3090

FÉRJHEZ adnám intelligens leányomat vidéken, a fővárosához közel, berendezett lakással, megfelelő hozománnyal, nagy, önálló birtokkal, 38-45 éves kelengyes (lehetőleg diplomás) uriemberhez. Ajánlatok „Biztos jövő” jellegére a kiadóba. 3087

MINDEN irányban figyelemmel férjhez adnám 200.000 hozománnyal, komplett lakás és hatalmas támasz önálló vagy kezdő iparos kereskedőhöz. Lehet gyermektelen özvegy is 35-től 42 évig. Leveleket „Erdemes” jellegére kiadóba. 3087

HÁZASSÁGOT utólagos honoráriummal közvetít Neményi, Erzsébetfalva, Kossuth-utca 10. 3088

TÁRSASÁGBELI uriaszszony legdiszkrétebb módon közvetít házasságokat. Doktorné, Rákóczi-utca 64., II. 20. Főlépcsőház. Telefon: József 73-93. 2904

JÓ MEGJELENÉSŰ fiatal orvos, kiterjedt praxissal, nőül venne gazdag urieleányt. Leveleket „Slovenskó vagy földbirtok” jellegére. 4029

NEGYVENHÁROM ÉVES, özvegy, négy gyermekes családapa, önálló fa- és szennagykereskedő vagyok. Olyan hozzám illő, linom lelkű, vagyonosabb urinő ismeretséget keresem, ki gyermekeimnek jó anyja és életemnek hü párja tudna lenni. Közvetlen ajánlatot „Boldog egyetértés” jellegére a lap kiadójába kérek. 4028

MEGNŐSÜLNE cseh területeiről némileg vallásos, de modern zsidó családból 100.000 cseh korona hozománnyal 25 éves, intelligens, vezető állásban levő fahivatalnok, kinek 90-100.000 magyar korona havi jövedelme van. Teljes című leveleket „Társulok” jellegére a lap kiadójába. 3086

OKTATÁS

JELES ÉRETT műegyetemi hallgató fizetésért, lakásért vagy kóser kosztért korrepetál. „Latin” jellegére a kiadóba. 4022

TANÍTÓ, tanítónő, esetleg felső képeződés elemista magántanulóhoz kerestetik. Sorger, Zichy Jenő-utca 30., I. 2. 4024

NEVELŐT keresek 15 éves árva unokadesém mellé, szigorúan vallásos házba, ki őt otthon, falun, középiskolai vizsgákra előkészíti és minden idejét a fia szellemi és fizikai fejlődésének szenteli a legnagyobb lelkiismeretességgel. — Jó fizetés, rendszeres polgári ellátás és családi bánásmód biztosítva. Csakis nőtlén, jól képezett, jó referenciákkal rendelkező, vallásos urak ajánlatát kérem. Klein Vilmos földbirtokos, Celdömök. 3086

NEVELŐNŐT keresek 14 és 15 éves leányaimhoz. Zongora és német tanítás megkívántatik. Csak intelligens, jól képezett ajánlatát kérem fizetési igények megjelölésével. Hirschfeld Ernő Ersek-vadkert. 2982

JELESEN erettségizett műegyetemi hallgató tanítást vállal. Szigorúan vallásos orthodox uriháznál esetleg ellátásért. „Talmudista” jellegére kiadóba. 4044

TANITÓNŐT keresek pusztára II. polgárista leányomhoz. Erdélyi lehet; Falk Miksa-utca 3., I. 5. 4041

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS

ORTHODOX házvezetőnőt keresek, azonnali, esetleg nov. 1-i belépésre. Ajánlatot kérek Klein József Gesztely, Zemplénn. címre. 3023

KERESEK 3, 5 és 7 éves gyermekeim mellé egy gyermekszertető, intelligens német leányt, ki a háztartásban is segédkezik. Ritseher Manó Körmen. 4034

KERESEK németül tudó jobb zsidóleányt, kis leánykám mellé, ki házi teendőiben segítene. Családias bánásmódban részesülne. Rubin Salamon, Bihar-Derecska. 3046

MEGBIZHATÓ, ügyes zsidóleány, ki a háztartás vezetésében jártas, alkalmazást nyer. Fenyvesi Aladár, Medgyesegyháza. 3055

GYAKORNOK, lehetőleg kereskedelmi érettségivel, felvétetik Löwy Dávid és Fiai gabona- és épületfűzetében Felsőnyéken. — A szakmában jártassággal bíró előnyben részesül. Azonnal elfogalható az állás. 3051

MAGAS fizetéssel keres orth. kóser háztartáshoz minden zsidó szakácsnét kis családhoz, jó bánásmód biztosítva. — Alexander Adolf Békéscsaba. 3050

KARPITOS tanonc koszt, lakással felvétetik. Bpest, Üllői-ut 50. Violánál. 4023

FILET (rece) kézimunka készítésére tanulóleányokat jó fizetéssel felveszek. Gyakorlott filet kézimunkakészítőket is keresek. Egressi, Visegrádi-utca 29. 4025

HÁZVEZETŐNŐKET, házikisasszonyokat ajánl Hagenauer irodája, Tisza Kálmán-tér 3. 4028

INTELLIGENS izraelita kisasszony 9 éves leánykához felvétetik. Braun, Thököly-ut 15. 4030

KERESEK egy 40 év körüli izr. nőt, aki a háztartásban teljesen jártas és a háznál szükséges kézimunkát is elvégzi. Fényképes ajánlatot „Családtag 3060” jellegére a kiadóba. Kér kéttagú vidéki házaspár. 3060

KÉT magános fiatalember házvezetőnek keres 45-50 év körüli magános özvegyasszonyt, ki rituális háztartást vezetne. „Vidékére” jellegére. 3059

MEGBIZHATÓ, jó megjelenésű fiatalembert keres budapesti cipőnagykorskedő. Kimerítő ajánlatokat „Jövő 1922” jellegére a kiadóba. 4043

SZAKÁCSNÉ, aki Moser főzésben jártassággal bír és a háztartásban segédkezik, felvétetik Révész Lajos Debrecen. Ferenc József-ut 75. 3084

FÜSZERÜZLETÜNKBEN, mely szombaton zárva van, keresünk egy fiatal segédet. Fleischmann Benő Fial, Baja. 3098

JÓLELKŰ nőt keresek félnapra két gyermek mellé. Wesselényi-utca 54., I. 20. 4037

ÜZEMMÉRNOKOT keres kisebb gépgyár. Konstruktívban jártasok előnyben. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével „H. 80” jellegére a kiadóba küldendők. 3076

GYERMEKSZERTETŐ nő ajánlatát kérem négy gyermekhez „Jó bánásmód” jellegére. Németül beszélő előnyben. 3079

KERESEK egy intelligens, gyermekszertető zsidó nőt kis leánykához, ki varráshoz is ért és mint családtag tartós otthonra reflektál. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével kérek. Markovits Miksáné Aba, Fajérmegye. 3094

SZAKÁCSNÉ mindenek mellé intelligens izr. családhoz kerestetik. Blau, Wesselényi-u. 13. 3077

ÁLLÁST KERESŐK

PÉNZTÁRNOKNŐNEK, esetleg elárúsítónőnek elmenne vallásos urieleány, ki jó kézírásánál fogva az irodai teendőknél is segédkehetne. Igénye: teljes ellátás. „Orthodox” a kiadóba. 3043

PÉNZBESZEDŐI vagy más bizalmi állást keres egy 6 gyermekes hadirokkant. Boros Emília, Erzsébet-körút 36. 4031

ADÁS-VÉTEL

FREGOLIA szabadalmazott ruhaszárító bármilyen méretben hosszabbítható. Készen kapható és felelősséggel felszereltetik. Brcslauer asztalosmester, Hunyadi-tér 7. szám. 2076

NAGY HIÁNY régi műfogakban, platinában és aranyban, tehát legdrágábban veszem. Gross Antal, József-körút huszonhárom, félemelet 1. 2400

VASBUTORT, RÉZBUTORT, gyermekágyat, gyermekkoscsit, sodrony ágybetétet, matracokat legolcsóbb gyári árakon szállít Klein Gyula és Tarsa vasbutorgyár, Doh-utca 58. sz. (Erzsébet-körút mellett). 2735

SZÉP, jó és finom parókák legolcsóbb forrása Blau Malvin, Király-utca 3. 2997

HIBÁS női, férfiruhákneműekért, fehérneműekért, cipőkért házból jövök. Springer, Vasvári Pál-utca 9. földszint 5., vagy I., Szarvas-tér 6. 4018

PERZSA, silksinkabátokat, béléseket, használtat veszek, cserélek. Király-utca 1., Berger, utcai szácsüzlet. 3078

SZÓBA, ELLÁTÁS

ZSIDÓ UJSÁGÍRÓ, az egyik legnagyobb napilap munkatársa, butorozott szobát keres. Ajánlatok „Budapest” jellegére. 4042

JÓ CSALÁDBÓL való idősebb hölgy lakással bíró urnóval közös háztartást vezetne, esetleg idősebb urhoz házvezetőnőnek, vagy gyermekek mellé jó családban menne. Perfekt német és franciát is tanít. Örv. Fischer, Práter-utca 28., II. 1. 4046

FIATAL orvospár szobát keres szigorúan orthodox ellátással együtt, magas fizetésért. Választ „Orvos” jellegére. 3097